Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

…1921 оной …21-һээ гарана. | № 78 (18401). | 1990 оной апрелиин 4, среда | Сэн 3 мүн.

ҮДЭР …ҮХЭНӨӨ …ҮНДЭР …РГАСАДА

…РЭҺЭНЭЙ ШАНАР

…рнүүдтэ газаа дулааржа, республикымнай ажа… ургаса ургуулагшадта туха сүлөөгүй харюусалгата …жэ ерэбэ. Байгша ондо Буряад оронноймнай та… ороoһото ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса …н тула намарһаа горитой бэлэдхэл хээ. Тарилгада ха… …дахa машина, техникээ заһабарилхын хажуугаар …хэрэглэхээр хаагдаһан ороoһоёо тарилгын шанарта …еэ хүдэлмэри ябуулна.

…корреспондент Вл. Жигжитов республикын зарим …удай агрономическа албанай хүдэлмэрилэгшэдтэй, …үрэһэнэй инспекцитэй телефоноор хөөрэлдэхэдөө, …хүрэнгээ тарилгадаа хэр бэлдэһээрнь һонирхожо, хэ… …ирдалтайгаар хандаа юм.

…харюунуудынь доро толилогдобо.

…ОВИКОВА, Мухар… …районой Ленинэй нэ… …колхозой ургамалай …талаар агроном:

…ажахыда жэл бү… …ургамалнуудай …хүсэд хүрэхөөр …хаагдадаг юм. Үн… …мартаа бидэ 12.660 …үрэһэнэй ороoһо …сэбэрлэжэ илгаад, …шанарта хүргөөд …бди. Мүнөө манай… …үрэһэмнай I—II клас… …ртай байха. Ургамал …амяарлан хэлэбэл, …3640 центнер шэниисын, 6750 центнер обёосой, 2270 центнер ешмээнэй үрэһэн хаагданхай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ ажахымнай нютагайнгаа сагай уларилай-байгаалиин эрхэ байдалда таараһан баян ургасатай «сэлэнгэ», «бурятская-79» сортын шэниисэ ехээр тарина. Тиихэдэ томо ороoһотой, «удыч-жулты», «догой» сортын гурбан янзын обёос, «витим» сортын ешмээн таринабди. Байгша ондо колхознай 800 гектарта «витим» сортын ешмээн тарихаар түсэблэнэ.

Үрэһэнэй ороoһо тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэримнай намартаа эмхидхэгдэжэ ябуулагдадаг ааб даа. Мүнөө бидэ складууд сооһоо хүрэнгын ороoһо газаашань зөөжэ, һалхитуулха бэлэдхэл хэнэбди. Хабарай тарилгын ойртоходо үрэһэ хүрэнгээ хордожо захалхабди. Мүнөө үрэһэнэй ороoһо хордодог машинын машинист Петр Хайрулин агрегадаа бэлэн болгожо байна. Саашадаа манай ажахын таряашад ороoһо таряанай ургаса зрид дээшэлүүлхээр шэнэ сортнуудые үргэнөөр хэрэглэхэ зорилготой. Жэшээлбэл, байгша ондо 35 гектарта үрэһэнэй участок байгуулжа, эндэ «лютесценс-521» сортын шэниисэ тарижа, үрэһэ хүрэнгыень олошоруулха хүсэлэнтэйбди.

Г. БУБЕЕВА, Хурамхаанай районой гүрэнэй үрэһэнэй инспекциин начальник:

— Һайн шанартай үрэһөөр тарилга хэхэдээ заабол баян ургаса хуряаха байһанаа манай мэргэжэлтэд мэдэхэ болоо. Илангаяа нёдондоной ургасын үрэ дүнгүүд энээниие элеэр гэршэлбэ.

Байгша ондо районой бүхы ажахынууд тарилгадаа хүсэд хүрэхөөр өөрын үрэһэтэй. Мүнөө колхоз, совхозуудта үрэһэнэй ороoһо тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдажа захалба.

Нёдондо Хурамхаанай совхоз муу шанартай үрэһөөр тарилга хэһэндээ таряаниинь жэгдэ бэшээр эдеэшэжэ, хуряалгань унжагайраа һэн. Тиимэһээ тус ажахын ургаса ургуулагшад урдынгаа дутагдалһаа тобшолол хэжэ, хабартаа тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэнэйнгөө ороoһо сэбэрлэжэ, илгажа, тарилгын шанарта хүргэжэ байна. Ажахын Доодо-Томогтын таряанай оньһожоруулагдамал тоог дээрэ бүхы түхеэрэлгэнүүдынь хүдэлгэгдэхөөр бэлэн болгогдонхой. Эндэ шэниисын үрэһэн сэбэрлэгдэжэ дүүрэхэ дүтэлөө. Совхозой нүгөөдэ бригадада 4000 центнер обёосой үрэһэн II—III классай шанарта хүргэгдөө.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой таряашад жэл бүри үрэһэ хүрэнгээ һайнаар бэлдэдэг. Һүүлэй мэдээгээр эндэ хаагдаһан 1482 центнер үрэһэнэй дүрбэнэй гурбан хубинь тарилгын шанарта хүргэгдэбэ. Таряанайнь тоог дээрэ арендаторнуудай звено үрэһэнэй ороoһо сэбэрлэжэ илгаха хүдэлмэреэ һаадгүй ябуулна. Энэ ажалыень колхозой агрономууд В. Доржиев, Ж. Доржиев хинан шалгажа хүтэлбэрилнэ.

Тэрэшэлэн Гааргын, Дэрээнэй совхоздо үрэһэ хүрэнгээ тарилгын шанарта хүргэхэ хүдэлмэри урагшатай. Эндэ обёосойнь үрэһэн шэниисэтэй холигдонхой байгаа юм. Тиимэһээ һаядаа үрэһэнэйнгөө ороoһо илгажа захалхань.

Районуудай ажахынуудай диилэнхидэ үрэһэ хүрэнгээ бэлэн болгожо байхадань Аргатын совхозой ургаса ургуулагшад энэ ажалдаа үшөө анхараагүй байха юм. Эндэ мүнөө бүхы үрэһэнэйнь 48 процентнь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Хэрбээ нэгэдэхи бригадын гэшүүдэй таряанайнгаа тоог дээрэхи талмайе бог буртагһаа сэбэрлэжэ байгаа һаань, Хүтэрхэйн таряанай тоог дээрэ үбэлэйхидэл хон-жэн байһаар.

Зарим ажахынууд үрэһэнэй ороoһо илгажа сэбэрлэхэ орёо нарин машинануудаар хангагдаагүй байха юм. Жэшээлбэл, Һахалиин совхоздо «СМ-4» түхэлэй ори ганса машина бии. Теэд энэ агрегадаар бүхы үрэһэеэ сэбэрлэжэ илгаха аргагүй байна. Мүнөө дурсагдагша ажахыда бүхы үрэһэнэйнь 57 процент тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байха юм. Теэд эндэхид тарилгын эхилтэр гэхэ гү, али дүшөөд хоногой туршада энэ үрэһөө сэбэрлэжэ, илгажа, тарилгын шанарта хүргэжэ шадаха ха гү? Шалгалтын һүүлэй дүнгөөр районой олон ажахынуудта үрэһэнэй ороoһо сэбэрлэхэ машинанууд саг болзортоо һайнаар заһабарилагданагүй, запас частьнуудаар хангагданагүй.

Үнгэрһэн жэлнүүдэйхитэй сасуулбал, байгша ондо тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэһэнэй ороoһон ургаха шадалаараа бүлюу, томо байһаараа илгарна.

Л. МУХОМЕДЬЯРОВА, Ивалгын районой гүрэнэй үрэһэнэй инспекциин начальник:

— Байгша оной тарилгада хэрэглэгдэхээр бүхыдөө 40240 центнер үрэһэнэй ороoһо хааха түсэбтэй һэмди. Теэд мүнөө дааберимнай 62 процент бэелүүлэгдээд байна. Һүүлэй дүнгөөр районоймнай оройдоол гурбан ажахы —«8-ое марта» колхоз, Ивалгын ОПХ, Оронгын совхоз бүхы хэрэглэмжэеэ өөрынгөө үрэһөөр хангаанхай. Тиихэдэ Ивалгын совхоз-техникумдэ, Халюутын, «Пригородный» совхозуудта өөрын адхашье үрэһэнэй ороoһон байхагүй. Эдэ ажахынуудай мүнөө үрэһэндэ хэрэглэхээр гүрэнэй жасаһаа хэрэгтэй ороoһоёо абажа захалаа.

Районой ажахынуудта бүхыдөө 15287 центнер үрэһэнэй ороoһон тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй байха юм. Гадна колхоз, совхозуудтамнай I—II классай 12915 центнер үрэһэ хүрэнгэ бии. Оронгын совхоздо бүхыдөө хаагдаһан 11101 центнер үрэһэнэй хахадынь тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй. Тэрэшэлэн энэ ажахыда 1200 центнер үрэһэнэйнь ороoһон бог буртагһаа сэбэрлэгдээгүй байһаар. Ажахын складууд соо ургаха шадалаараа һула 580 центнер обёосой, 635 центнер ешмээнэй үрэһэн хадагалагданхай гэжэ элирүүлэгдээ.

«Восьмое марта» колхоздо тарилгын шанарта хүргэгдөөгүй, мүн үрэһэнэй ондоо ороoһоор һэлгэхээр хүрэнгын таряан ехэ бии. Даб дээрэ Ивалгын ОПХ-да андалдажа абахаар үрэһэнэй һайн шанартай ороoһон бии юм. Хэрбээ ажахынууднай энэ ажалаа хойшолуулангүй эмхидхэжэ ябуулаа һаа, гээгдэлһээ гараха аргатай.

Мүнөө газаа дулааржа, ургаса ургуулагшадта үрэһэ хүрэнгээ складууд сооһоо гаргажа шалгаха, шанарыень тодорхойлхо, хордохо харюусалгата хүдэлмэринь ойртобо. Зүгөөр манай районой таряашад нёдондонойнгоо ган гасуурай бэрхэшээлһээ тобшолол хэжэ, хабарайнгаа тарилгада түгэс һайнаар бэлдэхын түлөө эдэ үдэрнүүдтэ бүхы арга шадабаряа элсүүлжэ захалба.

ХҮСЭД БЭЛЭДХЭЛТЭЙ

…хабарай тарилгые …гээр угтаха зорил… …хүдэлжэ ябаһан Ху… …зойхидой ажал хэ… …һонирхомоор. Тех… …наа һайнаар заһа… …энэ харюусалгатай …гээр үнгэргэхэ …болохо гэжэ энэ ажа… …шад батаар ойлго… …һээ агрегат бүхэнөө …артайгаар бэлдэхые…

…механик нүхэр Рах… …мэдүүлһэнэй ёһоор …ажахын бүхы машина, …бултадаа бэлэн бол… …юм. Тусхайлан хэ… …ороoһоной 14 сеялкэ, …2 культиватор, үрэһэ… …ороoһо ашадаг түхеэрэл… …ральна утэгжүүлгэ хая… …түхэлэй хоёр агрегат заһабарилагдаһан байна.

Мүнөө совхозой механизаторнууд эдэ агрегадуудаа хэрэглэжэ, минеральна үтэгжүүлгэ нуга сабшалан дээрэ оруулжа эхилэнхэй.

Эндэ тракторист бүхэн даалгагдаһан техникэ өөһэдөө заһабарилдаг заншалтай юм. Тиимэһээ ажахын бүхы тракторнууд саг соогоо бэлэн болгогдоһон байна.

Эдэ бүхы техникэ, машина, бусад түхеэрэлгэнүүдые заһабарилгада мастер-заһабарилагшад Николай Алексеевич Фатьянов, Иван Михайлович Бурдин гэгшэд хубитаяа ехээр оруулаа гэжэ онсолон тэмдэглэхээр.

Ю. БАЗАРЖАПОВ.

Хориин район.

…СС-эй обкомой пленумые угтуулан

…ЭЛЭЖЭ ҺУНГАХА

…эй обкомой V пленум …эй обкомой нэгэдэхи …риин тушаалда дэбжүү… …кандидатуранууды е …плэхые партиин гор… …районуудта, пар… …иин организацинуудта …һан байгаа. Мүнөө энэ …республикымнай пар… …организацинуудта зүб… …глэгдэжэ байна. Тиихэ… …коммунистнууд КПСС-эй …эй нэгэдэхи секретарие …үнэй дундаһаа шэлэжэ …дурадхал сруулаад, …нуудые нэрлэнэ.

…хэдэ, КПСС-эй Захаа… …райкомой пленум бо… …эдэ хэлсэгдэһэн тусхай …тай хамта КПСС-эй об… …нэгэдэхи секретариин …да зэниие дэбжүүлхэеэ …узөөд, КНДР-тэ …эй посольствын советник …Б. Сагановай, Туркме… …ССР-эй Верховно Сове… …түрүүлэгшын орлогшо Л. В. …вай кандидатурануу… …лэбэ.

Партиин Хэжэнгын райкомой пленум В. Б. Сагановай, Л. В. Потаповай, К. А. Албашеевэй, С. Н. Булдаевай кандидатурануудые дэмжэһэн тогтоол абаа. Зэдын районой партийна организацинуудай коммунистнууд энэ тушаалда партиин Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь В. А. Ивановые, В. Б. Сагановые дурадхаһан байна.

Агропромсоюзай аппарадай партийна суглаан боложо, диилэнхи олоной дуугаар КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретариин тушаалда В. Б. Саганов дэбжүүлэгдээ. Үгэ хэлэһэн коммунистнууд В. Б. Сагановай республикын хүдөө ажахые һайн мэдэхэ, бэрхэ мэргэжэлтэн байһые тэмдэглээ. Мүн баһа дутуу дунданууд тухайньшье дурдаа. Суглаан дээрэ Л. В. Потаповайшье кандидатура нэрлэгдэһэн байгаа.

Локомотив-вагон заһабарилгын заводой, прибор-бүтээлгын нэгэдэлэй коммунистнууд энэ тушаалда Л. В. Потаповые дэбжүүлээ.

…ҮРҮҮШЫН ЗАСЕДАНИ

…эй XXVIII съездын делегадуудай һунгалта үнгэргэхэ …ной партийна организациин комисси партиин Буряадай …һаяхан боложо үнгэрһэн пленум дээрэ баталагда… …Комиссиин түрүүлэгшэ Б. Н. Николаевай хүтэлбэ… …һаяхан түрүүшын заседани боложо үнгэрбэ. Засе… …дээрэ партийна съездын делегадуудай һунгалтые эм… …комиссиин эрхэнүүд ба уялганууд, энэ харюусалга… …зүбөөр эмхидхэхэ түсэб, гол хэмжээ ябуулганууд …хэлсэгдэбэ. Манай республикын партийна организа… …съездын 14 делегат һунгагдаха ёһотой. Һунгалта пар… …ЦК-гай февралиин (1990 он) Пленумэй шиидхэбэриин …шэнэ гуримаар эмхидхэгдэхэ, партийна һунгуулиин …байгуулагдаха, съездын делегадуудта кандида… …партийна эхин организацинууд дэбжүүлхэ байна. …дотор партийна һунгуулиин 14 округ комисси бай…

…дээрэ комиссиин түрүүлэгшын орлогшо В. В. …комиссиин секретарь С. Р. Очиров, комиссиин гэ… …Д. Лубсандоржиев, В. Р. Булдаев, М. В. Михалев, …оренев, В. Е. Гулгонов, Л. А. Качин, Н. В. Бутуханов, …Найдаков болон бусад үгэ хэлэжэ, һанамжа дурадхал…

ЭРШЭТЭ АЖАЛ ЗАМХАНАГҮЙ

Энэ жэлэй хабарай тарилгын хүдэлмэри онсо шэнжэтэй байхаар хүлеэгдэнэ. Юуб гэхэдэ, арбан хоёрдохи табан жэлэй һүүлшын жэлые муу үрэ дүнгүүдээр үдэшэхэгүй ха юмши. Тиигээдшье байгша оной июль һарын эхеэр КПСС-эй XXVIII съезд хүдэлмэреэ эхилхэнь. Эгээл түүхээр баян иимэ үе сагта тогтууритай ургаса ургуулжа абаха гээшэ баһал ехэ удха шанартай бшуу. Энэ нангин хэрэгые бэелүүлхын түлөө хүдөөгэй механизаторнууд, таряашад эдэ үдэрнүүдтэ оролдохо уялгатай.

«Маяк» колхоз таряан ажал эрхилдэгээрээ район соогоо эгээл томо ажахынуудай нэгэниинь гэжэ тоологдодогынь баһал зүбтэй. Ажахын хоёр отделениин тракторно-таряан ажалай бригаданууд жэл бүхэндэ хабарайнгаа тарилгые хаһа саг соонь эхилээд, тэрэнээ һайн шанартайгаар үнгэргэдэг байха юм. Иигэжэ тэдэнэрэй ямаршье уларилтай жэлдэ түсэбөөр хараалһан ургасаяа хуряажа абадагынь һайшаалтай.

Энэшье удаа Десятниковай отделениин механизаторнууд энэ харюусалгатай хаһадаа бэлэдхэл үргэнөөр ябуулжа байна. Һаяхан энээгүүр ябахадаа, Түбэй отделениин МТМ-дэ хүрөө һэмди.

Эндэхи проходнойн үүдэ ороһоор саашалхатайнай сасуу хүдөө ажахын машина, техникэ хадагалдаг хашаа харагдаадхиба. Энэ хашаа соо заһабарилгаһаа гараһан элдэб түхэлэй оньһон түхеэрэлгэнүүд, ороoһоной болон тэжээл бэлэдхэдэг комбайнууд, уһа сасадаг бүлүүр станцинууд жэрылдэн татагданхай байба.

— Удахагүй хабарай тарилга эхилхэнь гээшэ. Танай колхоз энэ харюусалгатай хаһадаа хэр бэлэдхэлтэй хүрэжэ ерэбэб?— гэжэ хүдөө ажахын машина, техникэ хадагалдаг хашааe даагша, үнинэй механизатор коммунист В. Д. Черныхтэ хандабабди.

— Мүнөөдэрэй байдалаар түгэс бэлэн болгонхойбди гэхэдэ, алдуугүй байхал даа. Тусхайлан хэлэбэл, манай отделениин техникэ эндээ заһабарилагдадаг юм. Бурнашевойхид нютагтаа техникэ, машинаяа бэлэн болгодог заншалтай. Ушар тиимэһээ би өөрынгөө эндэхи байдалаа хэлэһүүб. Хүрьһэ элдүүрилдэг, тарилгада хабаадуулагдадаг түхеэрэлгэ агрегадууднай бултандаа бэлэн болгогдонхой гээшэ. Тэдэнээ февралиин эхеэр заһабарилжа дүүргээ һэмди. Тракторнуудаа бултыень эндээ заһабарилдагбди. Колхозоймнай 63 тракторай 62-нь бэлэн болгогдонхойл даа. К-700 түхэлэй нэгэ тракторнай бүхэли үбэлдөө ашаглагдаад, тэрэмнай заһабарилгада оробо,— гэжэ Виктор Демьянович дэлгэрэнгыгээр ойлгуулба.

Жэрылгэн табигдаһан культиваторнуудай саада таладань гурбан хүн ехэл сүлөөгүйнүүд шэнэ агрегат суглуулан, узел, детальнуудыень таарүулан шүрэбдэнэд.

— Эдэ нүхэднай мүнөө шэнэ хоёр культиватор суглуулжа байна. Ойрын үдэрнүүдтэ тэдэнээ дүүргэхэ даа,— гэжэ Десятниковай тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Ф. К. Пытин тайлбарилха зуураа, заһабарилагдаһан техникээ манда харуулхые оролдоно.

Плугууд, сеялкэнүүд, культиваторнууд тусхай ГОСТ-ын ёһоор хадагалаанда табигданхай байна. Эдэ техникын сахаригуудынь дээрэ үргэгдэнхэй, шэрдэгдэнхэй харагдана. Узел, детальнуудынь тусхай тоһоор түрхигдэнхэй гэжэ ажаглабабди. Юрэдөө, бидэнэрэй харахада, бүхы техникэ, машинань бэлэн хэбэртэйл даа.

— Харахада, бултадаа шэнэнүүд юм гү, гэхээр лэ? Теэд эдэнэй шанарыень хэн шалгадаг юм? Таанад һүүлдэнь техникээ ээдтэнь хайшан гээд һөөргэнь тушааха болонот?— гэжэ гайхаһандаа асуубаб.

— Мүнөө хэн шалгаадшье орхихоб даа. Энэ жэлэй апрелиин 17-до колхоз дотор тусхай шалгалтын комисси ябажа, бидэнэрэй заһабарилһан техникыемнай үзэхэ, хараха юм. Юрэдөө, голодоһондо гараха машина, түхеэрэлгэ байхагүй гэжэ һанагдана. Саг дээрээ юун болохо юм, мэдэгдэнэгүй. Хабарай тарилгын урда тээ, энэ комиссиин һүүлээр, бидэ эдэ техникээ бригададань актаар тушаажа үгэхэбди,— гэжэ хашаае даагша мэдүүлнэ.

Эдэнэр эдэ техникэ, машинаяа бэлэн болгожо дүүргээд, тэжээл бэлэдхэдэг техникээ заһабарилжа байнхай. Отделениин 8 косилкын 6-нь бэлэн болгогдобо. Үлэгшэ хоёртонь запчастьнууд дуталдана. Дүрбэн тармууряа, КСК-100 түхэлэй комбайнаа, бүлүүр дүрбэн станцияа заһабарилжа дүүргээ.

— Запчастьнууд дуталдажа, манай ажалда бага бэшэ һаад ушаруулна. Косилкын талаар роторнууд, плугуудай корпусууд, тракторай талаар распределительнүүд, дээшэнь, доошонь болгодог түхеэрэлгэнүүд, подшипнигууд олдохоёо болинхой. Иимэ бэрхэтэй байдалай хэды тохёолдобошье, өөһэдынгөө арга хурыые бэдэржэ, эндэ тэндэһээ һөөргэнь бусаахаар хэлсэжэ, урьһаар абажа, яһала саг соогоо техникээ бэлэн болгохые оролдонобди,— гэжэ нүхэр Черных хэлэбэ.

Техникэ заһабарилга дээрэ энэ хашаагай хүдэлмэрилэгшэд, слесарь-заһабарилагшад Тимофей Никитыч Брылев, Алексей Евдеевич Степанов, Василий Антонович Васильев гэгшэд бүхы шадабари мэргэжэлээ харуулан, хүдэлбэ.

Машина, техникэ хадагалдаг хашаа соо эршэтэ ажал оройдоошье замханагүй. Ойрын үдэрнүүдтэ тэдэнэр ороoһоной комбайнуудые заһабарилжа эхилхэ юм.

Д. ДОНДОКОВ.

Тарбагатайн район.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) слесарь - заһабарилагшад Т. Н. Брылев В. А. Васильев хоёр шэнэ культиватор суглуулжа байна; хүдөө ажахын машина, техникэ хадагалдаг хашаае даагша В. Д. Черных.

Ж. ШИРЕТОРОВЭЙ фото.

СССР-эй Верховно Соведэй

гурбадахи сесси

Ажабайдалһаа үндэһэтэй хуулинууд

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшын һуури үшөөл сүлөө байһаар. Палатын ээлжээтэ заседани апрелиин 2-то Союзай Соведэй Түрүүлэгшые һунгалгаар эхилбэ. Ушарынь юуб гэхэдэ, энэ тушаалда дэбжүүлэгдэһэн хоёр кандидадай (И. Д. Лаптев, К. Д. Лубенченко) нэгэниинь шье һунгагдахын тула шухала дуу абажа шадабагүй.

СССР-эй Верховно Соведэй Түрүүлэгшэ **А. И. Лукьяновай** дурадхалаар забһарлалгын һүүлээр депутадууд энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ тэхэрин бусаһан байгаа. Гурбан шэнэ кандидатура дэбжүүлэгдэбэ: Ю. Х. Калмыков, Н. Д. Пивоваров, Н. Н. Гриценко. Теэд энэ удаадашье тэдэнэй нэгэниинь шье дахинаа шухала дуу абажа шадабагүй. Дуугаа үгэлгын ямаршье үрэ дүнгүүдгүй гурбан шатын дүүрэһэнэй һүүлээр депутадууд энэ асуудалые зүбшэн хэлсэлгээ гарагай гурбан болотор хойшолуулхые шиидэбэ. И. Д. Лаптев болон Ю. Х. Калмыков гэгшэдые кандидадуудай списогто үлөөһэн байгаа.

Унжагайрһан «һунгуулиин кампани» палатын гэшүүдэй хүдэлмэриин ашаг үрэдэ хангалтагүйгөөр нүлөөлөө. Хуулинуудай проектнүүдые хоёрдохи уншалгаар зүбшэн хэлсэхээр түсэблэгдэһэн байгаа һаа, оройдоол нэгэниинь — эрхэтэдэй национальна адли тэгшэ эрхэдэ хамааралсаһанай түлөө, СССР-эй газарай ниитэ нэгэн байлгые хүсөөр хазагайруулһанай түлөө харюусалгые шангадхаха тухай хуулиие хаража үзэбэ. Мүнөө хүсэндөө байһан хуулиин актнуудһаа илгааниинь юуб гэхэдэ, зарим эрхэтэдэй харюусалгые хараалхаһаа гадна, шэнэ хуули нэгэдэлнүүдтэ харюусалга тогтооно. Үндэһэ яһанай гү, али зүһэ шарайн илгаагаар хёмороо зүришэлдөө үүдхэхэ, үндэһэ яһанай, зүһэ шарайн ба шажан мүргэлэй үндэһэ һуури дээрэ хүсэ хэрэглэхэ, мүн СССР-эй союзна болон автономито республикануудай, автономито областьнуудай ба округуудай газар дайдын нэгэдэлые хүсөөр хазагайруулха талаар шэглүүлэгдэһэн али бүхы нэгэдэлнүүдэй ябуулгануудые хуули буса гэжэ соносхохо. Иимэ ябуулгые хорихо тухай шиидхэбэри имагтал сүүдэй гуримаар баталагдан абтаха ёһотой. Энээнэй һүүлээр эдэ эмхинүүд тараагдажа, тэдэнэй зөөри гүрэнэй мэдэлдэ абтаха зэргэтэй.

Энэ документые статья статьягаарнь зүбшэн хэлсэлгэ депутадуудай дурадхаһан хуулиин проектдэ бодото дээрээ ямаршье хубилалтануудые оруулбагүй. Текстдэнь зарим тэды заһабаринууд оруулагдахаар дурадхагдаһан аад, тэдэ буруушаагдаа. Үгөөрөө гү, али заналгаар, тэрэшэлэн бэшэгээр гү, али зурагуудаар үндэһэ яһанай илгаа гаргалгын хёмороо зүришэлдөө үүдхэдэг хүнүүдэй харюусалгые хараалһан тусхай пунктые хуулида оруулха тухай депутат **Ф. М. Бурлацкиин** дурадхал мүн лэ буруушаагдаһан байгаа. Юрэдөө, хуули гуримай ба гэмтэ ябадалтай тэмсэлэй асуудалнуудай талаар Верховно Соведэй комитедэй түрүүлэгшэ **Ю. В. Голигой** һанамжын ёһоор, энэ заһабариин хуби заяан эсэслэн шиидхэгдээгүй байһаар.

Үдэһөө хойшо энэ хуулиин проектые Национальностьнуудай Соведэй гэшүүд хоёрдохи уншалгаар мүн лэ һайшааба. Тэрэнһээ гадна, онсо байдалай ёһо гурим тухай хуулиин проектые палата хоёрдохи уншалгаар хаража үзөөд, баталан абаа. Энээнтэй зохилдуулагдажа, онсо яаралтай байдал гэнэтын усалай, айхабтар ехэ аварии болон уршаг аюулай болоходо, үбшэн тахалай дэлгэрхэдэ, мүн бусадшье гурим буса ябуулгануудай үедэ СССР-эй эрхэтэдэй аюулгүй байдалые хангахын аша туһада онсо байдал соносхогдодог. Союзна, автономито республикын гү, али зарим нютагуудай газар дээрэ тус тус республикын Верховно Соведээр гү, али СССР-эй Президентээр онсо байдал тогтоогдодог. Ороной бүхы газар дээрэ онсо байдалые СССР-эй Верховно Совет соносходог.

Гарагай гурбанда сесси хүдэлмэреэ палатануудай ами амяараа болоһон заседанинууд дээрэ үргэлжэлүүлбэ.

(ТАСС).

ХАМТААРАА ШИИДХЭХЭ ЁҺОТОЙБДИ

Литва арадта, Литвагай ССР-эй Верховно Соведтэ СССР-эй Президентын хандаһан хандалга Литвагай бүхы хүн зоной анхарал татаба, һонирхол үүсхэбэ. Предприятинуудта, колхоз, совхозуудта, эмхи зургаануудта, студентнэрэй аудиторинууд соо тэдэниие зүбшэн хэлсэнэ. Союзай бүридэлдэ Литва үлэхэ гээшэ гү, али үгы гү? — гэһэн гол асуудал мүнөө шиидхэгдэжэ байна.

— Шиидхэбэринүүдые баталан абахадаа, һонор ухаатай, холын хараа бодолтой байхыень СССР-эй Президент манай хүтэлбэрилэгшэдые уряалба,— гэжэ Алитусһаа партиин ветеран О. Барисайте хэлэнэ. — Имагтал республикын мүнөөнэй Верховно Соведтэ иимэ шэнжэ шанарнуудай дуталдажа байһаниинь халагламаар.

Юунэй боложо байһые литва арад зон ойлгожо эхилбэ. Иимэ парламент һунгахадаа, ямар алдуу эндүү гаргаһанаа хүнүүд одоошье ойлгожо, мэдэржэ байна. Гүнзэгыгөөр бодомжологдоогүй шиидхэбэринүүдээрээ хэр холо ошогшо ааб гэжэ мүнөө хэншье уридшалан хэлэжэ шадахагүй байна. Иимэ юумэнэй саашадаа гүнзэгырэн орохо бүринь тэрэниие заһаруулха гээшэ хүшэр хүндэ болохо бшуу.

Литва арадта СССР-эй Президентын хандаһан хандалга тон болгоомжотойгоор, хани нүхэд ёһоор найруулагдаһан байна. Гансал Литвагай ССР-тэ бэшэ, харин манай бүхы орон дотор тохёолдожо байһан зорилгонуудые шиидхэхэ талаар шэглүүлэгдэнэ гэжэ Литвагай Компартиин (КПСС-эй Платформо дээрэ) Шяльчининскэ райкомой секретарь Ч. Высоцкий хэлэбэ.

— Манай районой олохон ажалшад — литовецууд, поляконууд, белорусууд, ородууд — Михаил Сергеевич Горбачевой хандалгые халуунаар һайшаана, бүхы юумэн тухай бодожо үзөөд, СССР-эй Конституцида зүрюу харша шиидхэбэринүүдые болюулха арга боломжо республикын Верховно Соведэй политическэ хүтэлбэрилэгшэдтэ ССР Союзай Президент үшөө дахин олгобо,— гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Зүгөөр литва арадта, Литвагай ССР-эй Верховно Соведтэ Президентын хандаһан хандалгые республикын бүхы хүн зоной зүбөөр ойлгоогүй байһаниинь халагламаар.

Тобшоор хэлэбэл, Советскэ Союзтай хамта энэ зорилгые шиидхэхэ аргатай байнабди гэжэ Литвагай ушар ёһо ойлгодог эрхэтэд тоолоно.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ АССР-эй ГҮРЭНЭЙ ШАН ОЛГОДОГ КОМИТЕДҺЭЭ

РЕСПУБЛИКЫН Гүрэнэй шанда зууршалагдаһан зохёолнуудые хаража үзөөд, уншагшадай, харагшадай хэбаадалгатайгаар удаадахи зохёолнууд, бүтээлнүүд саашанхи харалгада, зүбшэн хэлсэлгэдэ дурадхагдаба гэжэ Литературын, искусствын талаар Буряадай АССР-эй Гүрэнэй шан олгодог комитет олондо мэдээсэнэ гэбэл:

уран зохёолшо **О. В. Серовагай** бэшэһэн «Энеэбхилхээ бү болёорой» («Не гаси улыбку») гэһэн рассказуудай, очеркуудай ба уянгата жэжэхэн зүйлнүүдэй номые Буряадай АССР-эй Уран зохёолшодой холбоон зууршалһан байна;

поэт **Л. Д. Тапхаевай** «Угай бэшэг» гэһэн шүлэгүүдэй ба поэмын номые мүн лэ Уран зохёолшодой холбоон шанда зууршалба;

уран зурааша **С. Р. Ринчиновэй** бүтээһэн «Булжамуур», «Түрэһэн гуламтынгаа ойро» гэһэн уран зурагуудые Буряадай АССР-эй Уран зураашадай холбоон зууршалаа;

мүн Буряадай АССР-эй Композиторнуудай холбооной зүгһөө Гүрэнэй шанда зууршалагдаһан зохёолые нэрлэбэл, композитор **В. А. Усовичой** «Үүр хираанаар һуни һүнэдэг» гэһэн оперо болоно;

композитор **С. С. Манжигеевэй** симфоническа оркестрэй наадахаар найруулһан «Хани барисаан» гэжэ увертюрэ, «Буряад хатар» гэһэн зохёол баһал энэ холбооноһоо зууршалагдаа;

«Джунглиин эзэн» гэжэ балетнэ зүжэгые Буряадай оперо, баледэй академическэ театр нэрлэһэн байна — хүгжэмэйнь автор, композитор **Ю. Н. Корнаков**, зүжэгые найруулан табигша балетмейстер **О. В. Игнатьев**, дирижёр **М. Л. Балдаев** гэгшэд Гүрэнэй шанда зууршалагдана;

Буряадай оперо, баледэй академическэ театрай дуушад **Г. Б. Шойдагбаева, В. Д. Бальжинимаев** гэгшэдэй һүүлэй жэлнүүдтэ харуулһан концертнэ программые оперо, баледэй театр шанда дэбжүүлбэ;

тиихэдэ Буряадай АССР-эй Театральна ажал ябуулагшадай холбоон хадаа Буряадай оперо, баледэй академическэ театрай дуушан **О. Д. Аюровагай** 1987—1989 онуудай үедэ гүйсэдхэһэн концертнэ ажал ябуулгые шанда зууршалба;

Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ буряад драмын академическэ театрай артист **М. Г. Елбоновые** Ц. Шагжинай пьесээр табигдаһан Будамшуугай ба Н. Гоголиин «Ревизор» гэһэн зохёолоор табигдаһан зүжэгтэ Хлестаковой рольнуудта эрхимээр наадаһанайнь түлөө театрай уран һайханай совет энэ шанда зууршалаа.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

ҮНЭН ЗҮБЫЕНЬ ЭЛИРҮҮЛХЭ

Партиин Түнхэнэй райкомой ээлжээтэ бэшэ пленум боложо, «РСФСР-эй, Буряадай АССР-эй болон нютагай Советүүдэй арадай депутадуудай һунгалтын дүнгүүд тухай» асуудал хаража үзэбэ. Тус асуудалаар КПСС-эй Түнхэнэй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Ж. Сыренов мэдээсэл хэһэн байна. Һунгалта Түнхэнэй райондо эмхитэй гуримтайгаар үнгэрөө. Һунгалта тухай РСФСР-эй Хуулиин дүримүүд хазагайруулагдаагүй гэжэ тэрэ тэмдэглэһэн байна. Һунгалтын үнгэргэгдэһэн мартын 4-нэй ба мартын 18-най үдэрнүүдтэ районой ажалшад политическэ энэ шухала хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тиихэ зуураа һунгуулиин Прибайкалиин национально-территориальна 90-дэхи округоор дэбжүүлэгдэһэн РСФСР-эй арадай депутадта кандидадууд Е. В. Басинда, В. Б. Сагановта һунгуулиин урда тээхи тэмсэлдэнь едли бэшэ эрхэ байдал олгогдоһон байна гэжэ мэдээсэл соо онсолон заагдаа. Тэрэшэлэн Е. В. Басин зарим нютагуудай һунгагшадтай оройдоошье уулзаагүй. Жэшээлхэдэ, Ахын райондо тэрэ нэгэ дахиншье ошоогүй байна. Түнхэнэй район руу ерэхэдээ, гансал Аршаанай зарим һунгагшадтай уулзалга үнгэргөө.

Удаань партиин райкомой пленумэй гэшүүд һунгалта тушаа һанамжануудаа хэлэһэн байна. Түнхэнэй совхозой парткомой секретарь Н. Х. Улаханов үгэ абахадаа ,энэ һунгалтада залуушуул бэшэ, харин наһажаал зон тон эдэбхитэйгээр хабаадалсаа гэжэ тэмдэглээ.

Саяанай совхозой директор В. Р. Сыденов ендэр дээрэ гаража, дахинаа дуугаа үгэлгэ адли бэшэ эрхэ байдалда үнгэрөө, депутадта кандидадууд социальна талаар хамгаалагданхай байха ёһотой байгаа тэбэ. Кандидат Басин хэнэй үгэһэн вертолёдоор ябаа юм, ябаһанайнь түлөө хэн мүнгэ түлөө юм гэжэ тэрэ асууба. Тиигээд Буряадай эрдэмэй түбэй коммунистнуудай баталан абаһан тогтоолые һайшаан дэмжээд, Сагановые ба Потаповые Буряадтаа дуудажа асарха гэжэ мэдүүлээ. Энэ һанамжые АПО-гой соведэй түрүүлэгшэ М. И. Даржаев дэмжэхэ зуураа вертолёдоор нэгэ часай туршада ниидэхын тула 600 түхэриг мүнгэн гаргашалагдаха ёһотой, хуули бусаар гүрэнэй мүнгэ Басин гаргашалаа гэжэ һанамжалба.

Ендэр дээрэ райОНО-е даагша С. Д. Гыргешкинов гараба. Һунгалтын иимээр боложо байхада, парламентда хүдэлмэришэд, таряашад яашье байхэ аргагүй болоно. Хаража үзэхэдэ, гол түлэб ажахын хүтэлбэрилэгшэд илажа гарана. Интеллигенци мүн лэ тэдэндэ диилдэнэ. Тиимэһээ нэгэ округто гансал интеллигенциин, нүгөөдэнь гансал ажахын хүтэлбэрилэгшэдые дэбжүүлдэг болоо һаа, яаха юм? Һүүлэй үеын үйлэ хэрэгүүд тухай гэбэл, национализм тушаа шаг шууяа «дээрэхи» зон гаргана. Тэрэнэй заха үзүүр хүдөө нютагуудшье хүрэтэр ерээ. Гадна һунгалтын урда тээ Бабушкин хотоор ябахадам, Басинай нэрэһээ эд бараа худалдажа байһан хүнүүдые нюдөөрөө хараһан байнаб гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

«Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ Ю. П. Седов үгэ абахадаа, республикымнай правительство Басинай түлөө ехэ ябуулга хээ гэжэ һанамжалаа.

Саяанай совхозой парткомой секретарь Г. Д. Сыденов, комхозой начальник А. Т. Ангархаев партиин обкомой таагүй ябуулгануудаар дураа гутажа байһанаа мэдүүлбэ.

Пленум дэлгэрэнгы иимэ тогтоол баталан абаба:

1) КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь В. Ж. Сыреновэй хэһэн мэдээсэлые анхаралдаа абаха. Буряадай эрдэмэй түбэй партийна суглаанай шиидхэбэрые дэмжэхэ. Потаповые, Сагановые Буряадтаа бусааха гэһэн эрилтэ дэмжэхэ.

2) КПСС-эй обкомой эмхидхэлэй пленум дээрэ партиин обкомой нэгэдэхи секретариин тушаалда В. Б. Сагановай кандидатурые дурадхаха.

3) Һунгуулиин Прибайкалиин национально-территорильна 90-дэхи округоор РСФСР-эй арадай депутадта кандидадаар дэбжүүлэгдэһэн Е. В. Басинда, В. Б. Сагановта һунгалтын урда тээхи тэмсэлдэ адли бэшэ эрхэ байдал эмхидхэһэнэйнь түлөө окружной һунгуулиин комиссиин хараа бодолые таагүй гэжэ тоолохо.

4) Партийна комитедүүд, партийна эхин организацинууд өөһэдынгөө суглаануудта һалбариингаа хүтэлбэрилэгшэдые урижа, һунгалтын дүнгүүд тухай асуудалнуудые хаража үзэхэ.

Энэ пленум иимэ ехэ шанга оршон байдалда үнгэрөө.

Б. ШАРАКШАНОВ,
манай корр.

КПСС-эй ЦК-гай Платформын проектые зүбшэн хэлсэнэбди

ҺАНАҺАНДА ҮШӨӨЛ ХҮРЭНЭГҮЙ

Хубилган шэнэдхэлтын эхилһээр табан жэл гүйсэбэ гээшэ. Энэ сагай хугасаа соо манай түрэл орон дотор, мүн манай район соошье мэдээжэ хубилалтанууд болоо. Экономикын, социально-соёлойшье талаар бага бэшэ юумэн хэгдээ. Гэбэшье хараалагдаһан, бодомжологдоһон бүхы юумэн хэгдээ гэхын аргагүй ха. Энэ үедэ обществын политическэ манлай—партимнай нэрэ хүндэеэ үшөөл һанаанда хүрэмөөр дээрэ үргэжэ шадаагүй байна гээд тэмдэглэлтэй.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин (1990 он) Пленум дээрэ баталан абаһан партиин ЦК-гай Платформын проектые уншаад байхада, сэдьхэлдэм олон бодолнууд түрэнэ, түрэхэшье ёһотой ха. Һүүлэй үедэ КПСС-эй ЦК-гай Пленумүүд, СССР-эй арадай депутадуудай съездүүд, Верховно Соведэй сессинүүд, Министрнүүдэй Соведэй заседанинууд дээрэ ямар олон хурса, шухала удхатай асуудалнууд хаража үзэгдөө, зүбшэн хэлсэгдээ, баталан абтаа гээшэб? Зүгөөр тэдэмнай үнэн дээрээ али зэргээр дүүргэгдэнэ, аша үрэ үгэнэб? Баталагдан абтаһан олон һайшаалтай документнүүдэй нэгэ зариманиинь оройдоо бэелүүлэгдээгүй үлөө. Тэдэнэй бэелүүлэгдэхэеэшье байһаниинь мэдэгдэнэгүй.

Партиин ЦК-гай Платформын проект соо хэлэгдэһэн зүйлнүүдые ханамжатайгаар уншаад байхадаа, бүхы юумые гансаараа гартаа барижа байһан байдалһаа болон засаг бариха эрхэ түлөөлэлгэнүүдһээ парти һайн дураараа арсана гэһэн бодол хадаа олоной хүсэл, һаналда таарана. Сэхыень хэлэхэдэ, бүгэдые нэгэдхэжэ, эрхилжэ ударидажа ябаһан түрүү манлай партиин нэрэ хүндын саашадаа иигэжэ унажа байгаа хада манай олонациональна гүрэндэ, мүн социалис обществодомнай тон лэ аюултай хэрэг мүн гээд хэлэхэ байнаб.

Энэ үедэ бүхы засаг гартаа абаха ёһотой Советүүдэй байдалые, эрхэнүүдые болон уялгануудые бэхижүүлхэ талаар эрид шууд хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Зүгөөр Советүүднай экономическа талаар хүтэлбэрилхы тусгаар дүй дүршэл багатай байна. Эндэ хүдэлхыень олоной этигэл найдал харюулмаар сэбэр, һайхан сэдьхэлтэй, үндэр һэшхэлтэй, эдэбхи үүсхэлтэй, үйлэдбэри һайн мэдэхэ хүнүүдые дэбжүүлхэ хэрэгтэй.

Гушан гурбан жэлэй саада тээ партиин гэшүүн болоо хүм. Дарга, ноён боложо, дээгүүр тушаал эзэлхын түлөө тэрэнэй зэргэдэ ороо бэшэб. Багша Ленинэй зааһан һургаалаар, гэрэлтэ һайхан ерээдүй — социализм байгуулгада эдэбхитэйгээр лэ хабаадалсаха гэһэн бодолдо абтанги тиихэдэ ябагдаа. Коммунис партиие муушалха нэгэшье хүсэл намда үгы. Юуб гэхэдэ, энэ партиин ударидалга доро Агууехэ Октябриин революци хэгдээ. Удаань хари гүрэнүүдэй зэбсэгтэ добтолгые мүн лэ большевик партиин ударидалга доро диилэжэ гараабди. Хубилган шэнэдхэлгын шэдитэ амисхал манай урагшаа дабшахаяа болижо байһан обществодохэн оруулааб! Манайл Коммунис парти бэшэ гү? Би иимэ партиин гэшүүн байһандаа омогорхоноб.

Гэбэшье хубилган шэнэдхэлгын алхамуудай эхи табиһан партимнай энэ хэрэгээ аалидуулжал байна ха гээд хэлэхэ дүүрэн эрхэтэйб. Арад зоноор һайшаагдаһан хэрэгүүд юундэшьеб даа ехэ шархуугаар бэелүүлэгдэнэ, хэгдэнэ. Эндэ хэниие зэмэлжэ боломоор бэ гэһэн асуудал түрэхөөрөөл түрэнэ. Хүдөө нютагуудташье, хото городуудташье Советүүд өөрынгөө уялгые үшөөл һулаар дүүргэнэ. Партийна аппарадуудай хүдэлмэрилэгшэдэй ама хараад, тэдэнэй хэлэһэн соол ябахаяа һанана. Теэд хуушан шуһандамнай шэнгэһэн юумэн тиимэ бэлэхэнээр болёод орхихо бэшэ ха юм. Эндэ тэмсэл хэрэгтэй. Тэмсэлгүйгөөр партийна аппарадай хүтэлбэрилэгшэдэй засагаа үгэхэеэ байһаниень харанагүйб. Жэшээ болгон манай Хориин райкомые харая. Ямар нэгэн асуудалаар арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомдо хандаа һаашни «Партиимнай райком юун гэхэ юм?» гээд урдаһааш асуужа байха. Соёлой, худалдаа наймаанай, эрхэтэнэй асуудалнуудые партиин райкомгүйгөөр шиидхэжэ боломоор ха юм. Обком, райком иимэ заншал тогтооһоор үнинэй, тиимэһээ энээнһээ арсаха асуудал табиха хэрэгтэй.

Партиин райком, обкомһоо гадуур манайда Советүүд болон бусад ниитын эмхинүүд бии байна гээшэ ааб даа. Тэдэндэ юундэ түшэглэнэгүйбибди? Юуб гэхэдэ, парти тэдэниие тооногүй. Тиигээдшье партиин зүбшөөлгүйгөөр, өөрынгөө һаналаар нэгэ зарим эдэ эмхинүүдэй хүтэлбэрилхы тушаалтад юумэ хэхэеэ болинхой. Тиимэ зон өөр дээрээ харюусалга абахаяа айдаг байна гээд һанагшаб.

Һүүлэй үедэ республикын газетнүүдтэ толилогдоһон Буряадай эрдэмэй түбэй партийна суглаан болон Улаан-Үдэ хотодомнай үнгэргэгдэһэн митинг тухай үгтэһэн материалнуудые ехэтэ һонирхон уншааб. Партиин нэгэдэхи секретарь А. М. Беляков, секретарь Л. Ч. Нимаева гэгшэдтэй хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүдтэй танилсааб. Партиимнай обкомой харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд эндэ үнгэргэгдэһэн митингдэ хабаадажа, өөрын талаһаа үгэ хэлэжэ, хүн зонтой хөөрэлдэхэ байгаа гэжэ һананаб. Теэд тиимэ юумэн болоогүй. Манай обществын ажабайдалда демократиин улам гүнзэгыгөөр нэбтэрэн орожо байһаниие харуулһан жэшээнүүд олон ааб даа. Тэрэниие арадай депутадуудые һунгалга харуулаа. Нютагай Соведэй һунгуулиин округуудта районоймнай нэгэ зарим дээдын тушаалта дарганууд ганса бэеэ кандидадуудаар дэбжүүлбэшье, һунгагшадайнгаа 60—70 процент дууень абаһан байна. Хэрбээ хажуудань үшөө нэгэ гү, али хоёр хүнэй оролсоһон байгаа һаань, эдэнэр дуугаараа диилдэжэ, арадай депутат боложо шадахагүй байгаа хаш.

Һүүлэй үедэ партийна аппарадай байгууламжые хубилгаха, үе сагай эрилтэнүүдтэ таарамжатай болгохо тухай ехээр хэлэгдэнэ. Гэбэшье тиимэ юумэнэй хэгдэжэ байһаниинь үшөөл харагданагүй. Энэ талаар эрид шууд хэмжээнүүд абтаха ёһотой гээд һанагдана.

Н. ОЧИРЖАПОВ,
ажалай ветеран, партиин гэшүүн.

ҺАЙН БОДОЖО ҮЗЭХЭ ХЭРЭГТЭЙ

КПСС-эй XXVII съездын болоһоор тэбхэр дүрбэн жэл үнгэрбэ. Мүнөө үедэ иимэ ойн баярые тэмдэглэхэеэ болинхой гээшэ ааб даа. Үнэн дээрээ зүбшье гээшэ. Түйлаһан амжалтануудаар баярлахашье юумэмнай үгы. Гэбэшье бодото хэрэгүүдээ, бодото мүнөөнэйнгөө байдал хаража үзэхэ, сэгнэхэ ёһотойбди гээд һананаб. Урагшаа дабшахын тула гаталһан замаа хаража, дутуу дундануудаа элирүүлхэ, саашадаа тэрэниие дабтахагүйе оролдохо ёһотойбди.

Мүнөө үедэ зарим хүнүүд «съездын нэгэшье шиидхэбэри бэелүүлэгдэнэгүй, энэ съезд манай этигэл харюулаагүйл» гээд хэлэнэ. Сэхыень хэлэхэдэ, мүнөө бэелүүлэгдэжэ байгаа хубилган шэнэдхэлгэмнай демократи, юумэ нюунгүйгөөр олондо мэдээсэлгэ гэхэ мэтэмнай КПСС-эй XXVII съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэ бэшэ юм гү? Мүнөө хэгдэжэ, бэелүүлэгдэжэ байһан юумэн партиимнай хүсөөр, тэрэнэй оролдолгоор, тэрэнэй хүтэлбэри доро хэгдэжэ байна гээд би хэлэхэ байнаб. Тиимэһээ партиие элдэб үгөөр хараахa, аманда орошогүйгөөр хэлэхэ гээшэ тон буруу.

Бидэ мүнөө һайнаар, баян дэлгэрээр ажаһуухые оролдонобди. Бүхы юумэнэй хоморһоо зэээбди. Оронoймнай экономико ехэл хүшэр орёо байдалда ороод байна. Энэ талаар партиин съездын хараалһан зорилгонууд дүүргэгдээгүй. Иимэ байдалай болохоньшье мэдэгдээгүй байгаа хаш. Хубилган шэнэдхэлгэ улам гүнзэгырөөр ажабайдалдамнай орожо, бүхы «үбшэн» газарыемнай элирүүлээ. Энэмнай хэдэн арбаад жэл соо шиидхэгдээгүй, дараатай байһан дутагдалнууд байгаа. Энээн тухай хэлэдэггүй заншалтай болоһон байна. Энээниие элирүүлээд, олондо дуулгаад байхадаа, эдэниие гансата, энэ ехэ гүрэн соо усадхаха гээшэ хүнгэн хэрэг бэшэ гэжэ ойлгохо ёһотойбди. Энээниие үргэдхэхын тула жэлнүүд хэрэгтэй.

Энэ талаар һая хэблэгдэһэн КПСС-эй ЦК-гай Платформын проект ехэ һайшаалтай юумэн болоно. Энэ бидэндэ ехэ этигэл, найдал түрүүлнэ. Энээн соо ороной экономико дары түргэн һайжаруулха зорилго шухалынь шухалада тоологдоно. Абтаһан хэмжээ ябуулгануудай социальна шэглэл бидэ дэмжэнэбди. Харин «түрүүшын ээлжээндэ бага салин хүлһэ абадаг хүн зоной экономическа байдалые һайжаруулха ёһотой» гэжэ хэлээтэйнь үнэхөөрөө байдалыень һайжаруулха гээшэ гү? Нэгэ иимэ жэшээ абажа харья. Мүнөө коллектив бүхэн өөрын мүнгэтэй болохо, тэрэниие өөрынгөө һанамжаар хэрэглэхэнь. Нютагай Советүүд өөрынгөө мэдэлдэ байһан гэр байра зондо худалдаха эрхэтэй болохо. Тиимэһээ өөрынгөө бюджет һайжаруулхын тула олон квартира худалдаанда гаргахагүй гү? Иимэ юумэнэй болоо һаань, бага салин абадаг зоноймнай квартира абаха ээлжээн бүри холо болохо байна.

Иимэ асуудалнуудые һайн бодожо үзэхэ хэрэгтэй. Партиин Платформо соо иимэ арсалдаатай юумэн байха ёһогүй.

В. ВОЛЬСКИЙ,
профсоюзуудай соведэй хүдэлмэрилэгшэ.

Партиин XXVIII съездын үзэмжэдэ табигдаха ЦК-гай Платформын проект мүнөө округой коммунистнууд дунда үргэнөөр зүбшэгдэнэ. Журналист Цырен... Хүнхэрэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ажалшан Цыдып Дариевич Дариевтай уулзажа, энэ асуудалаар хөөрэлдэһэн байна. Энэ хөөрэлдөөнь газетын уншагшадта дурадханабди.

ПАРТИИН НЭРЭ ХҮНДЭ ҺЭРГЭЭХЭ

— Цыдып Дариевич, Та 30-аад жэлэй туршада партиин зэргэдэ ябанат. Партиин сурталда этигэһэндээл гэшүүниинь болоһон байгаа ёһотойт. Үе сагай үнгэрхэдэ, партида Танай хандаса ондоо болоно гү?

— Минии үетэн, тэрэ тоодо бишье, партида өөһэдынгөө һэшхэлэй захиралтаар ороһон зон байхабди. Парти хадаа удаан сагай туршада манай орондо олониие ударидагша байһан юм. Зүгөөр, һүүлэй үедэ нэрэ түрэеэ бууража, һалаха һандарха түйлдаа партиин хүрэһэн тухай элдэб һанамжанууд олошорно. Минии бодомжолходо, дан дэбэргэһэн хөөрэлдөөнүүд гаранал гээшэ ха. Ленинэй байгууһан парти уг зорилгоороо һандарха, хосорхо ёһогүй. Совет засагай жэлнүүдтэ манай ороной хүгжэлтэдэ партиин үзүүлһэн аша габьяа ехэ.

—Зүгөөр ямар ушарһаа олоной дунда иимэ һанамжа бии болоо гэжэ һананат?

— Бүхыдөө парти хүндөө буураа бэшэ, харин партийна органуудта ажалладаг бүлэг хүнүүд ,хүтэлбэрилэгшэд хизааргүй ехэ эрхэтэйнүүд, тиимэһээл, тэдэнэр бүхыдөө партиин шиидхэхэ хэрэгые үсөөн бэшэ ушарта өөһэдөө мэдээд шиидхэжэрхидэг байгаа ха юм. Манай эндэ юрын коммунистнууд ямаршье эрхэгүй, шиидхэхы ямаршье хүсэгүй гэхэдэ, алдуу болохогүй. Энэ ушарһаа партиин юрын гэшүүдые хэншье тоодоггүй байна ха юм. Энээнһээ боложо, партиин гэшүүд бултадаа адли тэгшэ эрхэтэй байха гэһэн ёһо гурим баримталагданагүй. «Партиин гэшүүн түрүү хэрэгэй манлайда ябаха ёһотой» гэһэн баримта мүнөө олон ушарта мартагдажа байнхай гэжэ һанагшаб.

Манай орондо бүхы коммунистнууд партиин нэрэ түрые бузарлана бэшэ, харин тэдэнэй дунда эзэлһэн тушаалаа өөрынгөө дүтынхидэйнгөө аша туһада хэрэглэдэг зон дайралдажа, бүхы партиин нэрэдэ һаад тодхор татана.

— Һүүлэй үедэ зарим коммунистнууд өөһэдын дураар партиһаа гаранад. Тэдэниие партидань үлөөхэ талаар ажал ябуулалтай гү ,али энэ хүн бүхэнэй өөрынь лэ мэдэхэ хэрэг гээшэ гү? Юун гэжэ һанаха байнат?

— Партида хүнүүд өөһэдын дураар ородог ха юм даа. Тиимэһээ, партиин гэшүүнэй нэрэ түрэдэ хүрэхөөр бэшэб гэжэ һанаһан хүн байгаа һаа, тэндэһээ гарахадань хамаагүй юм бэшэ гү. Юуш хэнгүй, гансал партиин гэшүүнэй нэрэ зүүгээд ябагшаһаа иимэ алхам хэгшэнь дээрэ гэжэ һананаб.

— Шэнэ үе сагта өөрынгөө үүргые аша үрэтэйгөөр бэелүүлхын түлөө ямар ажал хэхэ ёһотойб? Ушарынь, КПСС-эй ЦК-гай Платформын проект дотор партиие энэрхы, ёһото, демократическа замаар хүгжөөхэ шухала гэжэ хэлэгдэнэ бшуу. Ондоогоор хэлэхэдэ, партиие тон гүнзэгыгөөр демократизацилха ёһотой. Тиихэдээ, тэрэнэй үндэһэ һууринь партийна олониитын засаг болохо ёһотой гэжэ Платфо... дотор заагдана. ... юун гэжэ хэлэхэ ...

— Партийна ... шэмнай бидэнһэ... мунистнуудһаа ... юм даа. Манай ... организациин ... үндэһэлэн хэлэхэд... коммунистнууд, ... сэхээр хандалга... стын үүргэ дүүр... лодог байнабди. ... энэ үүргэеэ нэрэ... гөөр бэелүүлнэ. Ко... хэнэй даалгагдаһ... үнэн сэхээр, бүхы ... жэшээтэ һайнаар ... бал, бидэ мүнөө... экономикын доро... зоной байра бай... һан тухай хөөрэ... гаабди. Мүнөө са... хүтэлбэрилхы зургаа... ябуулгаяа шэнэр... ража, тэрээндээ ... нэлтэ үгөөд, ниит... той үгэ нэгэдэн ... той. Илангаяа зал... лын хараатай, ... үсэд нэтэрүү, үнэ... ябуулха шухала.

Эрдэм һургуулиі... хэшээл ехэтэй зал... най дунда олон. ... үсөөн бэшэ ушарта ... лаа хии талаар ... луушуулые хүмүүж... тон хангалтагүй. Би ... доол 4 классай һур... Минии һургуулида ... ха үедэ номдоо ... нэгэ класста 2—3 ... дэдэг бэлэй. Тии... шанар үхибүүндэ ... программа хүсэд ... гүйдөө һанаагаа ... бэлэй. Мүнөө сагта ... нэгэ класста үлөө... Гэбэшье тэдэндэ ... дэм мэдэсэ олгохо ... дай эрдэм һуралсал... мэрилэгшэдэй тон ... рилго болохо ёһотой.

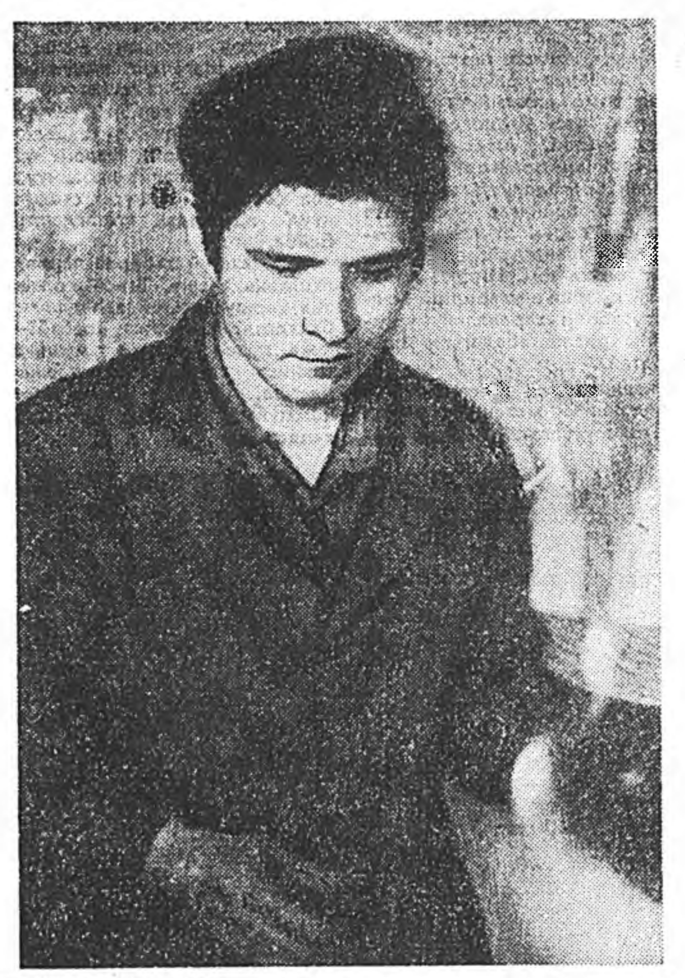
Үшөө онсо тэмд... мэн гэхэдэ, залуушуу... тээһээ гансал бидэ ... байха бэшэ, харин ... һайн һайханаар ... оролдохо ёһотойбди ... залуушуулнай яһала ... нютаг нугадаа түбх... ха юм даа.

Коммунис партиин ... 19 миллион комм... тоологдоно. Тэдэн... найнь манай зэргэ... даньшье яанаб. ... партиин зэргэдэ хойш... хубилалтануудай бол... леэгээд, һэмээхэн ... хэбэртэй. Зүгөөр, ... нуудай олонхинь ... сэхэ, ажал хэрэгы... түрэтэйгөөр үргэл... бэлэн.

— Цыдып Дариевич ... юун тухай хэлэхэ ... нат?

— Бидэ һара б... салингай 3 процент ... түлбэри түлэдэгбди ... ехэ. Пенсионернууд... зоной, дайнай ве... партийна түлбэриин ... бага болгомоор ... Мүн Платформын п... партийна эхин эмх... ее даанхай байдал ... хэлэгдэһэн дурадхал...

В. ГАРМАЕВА...

А. А. Вологдин «Бурятфермаш» нэгэдэлэй 5-дахи ... слесарь хабсаргагшаар ажалладаг юм. Тэжээл жэжэд... таргадаг түхеэрэлгэнүүдэй двигателиин зүйлнүүдые ... на. Дүршэл шадабаритай энэ хүдэлмэришэн халаанай ... 130—140 процент дүүргэжэ, олоной дундаһаа ша...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. А. Вологдин.

Очерк

НЭГЭТЭШЬЕ ҺАА ХАРАДАГ ҺАЙТ...

Ажал хэрэгтээ аргагүй шуналтай, хэзээ бүхэндэ шэнэ юумэ бэдэрэн үүсхэдэг хүнүүдэй оюун бэлигтэй байһаниинь дамжаггүй. Юрэнхыдөө бэлиг гээшэ хүн бүхэнэй өөрынь үзэл бодолһоо, һанаан сэдьхэлһээ һабагша татанхай юм гэлсэгшэ. Тиимэ юм һаань, ямар нэгэн юумэндэ һэдэбтэй байһан шунал хадаа эртэ урдын мэргэжэл шэлэһэн хүнүүдэй дүтын хани бэшэ аал?

Бодоодшье үзыт даа, саһа бордоһоор шэрбэн шэдэлдэг шэмэрүүн Забайкалида олон дабхар гэрнүүдые толлон бодхоохонь хэр бэрхэтэйб? Эгэс 29-дэхи жэлээ нягталан зүйдэг хюһуур (мастерок) барижа ябаһан Валентина Ивановна Терещенко энэ асуудалда юун гэжэ харюусаха һааб?

Ажалша, даруу хүн
үнэхөөрөө
Абяагүй ехэ хэрэг хэдэг.
Ажалынь, харин өөрөө
Айхабтар ханхинан зэдэлдэг,

—гэжэ иимэл хүнүүдые уран шүлэгшэ магтан дуулаа ёһотой...

Оршолон холборхой юртэмсын одод доро энхэ мэндэ ябаһан сагтаа хүнэй хуби заяан элдэбээр тохёолдон ерэдэг. Абьяас дорюун үетэн нүхэдтөөл адли, залуухан Валя басаган ёһотой шулуушан болохоһоо бүри урид штукатур-шэрдэгшын мэргэжэл шудалаад, Кабанск тосхоной барилгын управленидэ ажалайнгаа намтар эхилһэн юм.

— Наран эртэ, наһан залуу байгаал даа. Дүрбэн зүгэй һалхинда нэбтэ үлеэлгэн оролдожо, бээрэһэн гараараа дабхасуулжа табиһан хирпиисын ооһор-шугамда оногдохогүйдэнь, «мэл, шамай даа» гэхээр байдаг һэн. Заримдаа коёдто зэмэлүүлээд, сүхэрхэ, хороо бусалха саг байгаа. Тиигээшье һаа, «халуун шулуу» долёоһон, дүршэлтэй бэрхэ хүнүүдэй хажууда хүдэлхэ аза талаантай байһанби,— гэжэ РСФСР-эй габьяата барилгашан В. И. Терещенко мартагдашагүй тэрэ үе саг тухай дурдан хөөрэхэдөө:

—«Долоо дахин нугалан хэмжээд, нэгэ удаа саб тайра» гэһэн сэсэн үгын удхые мүнөөшье шабинартаа һануулха ушар гарадаг...— гээ һэн.

Тиихэдээ барилгын элдэб хэрэгсэл дуталдана, үнэтэ сагаа дэмы баранабди гэжэ байжа табяад наһанай урин шэгтэй эхэнэр олон табые дурдабагүй. «Хэн гэнэт? Терещенко? Мүн ёһоороо. Бодото эрхэ байдалда үнэн зүб сэгнэлтэ үгэжэ шададаг, шууяа нэрьеэгүйхэн хэрэг ажалаа урагшалуулжал ябадаг найдамтай хүнүүдэймнай нэгэн гээшэл даа» —гэжэ урда үдэрынь уулзахадаа, «Бурятэнергострой» трестын 2-дохи СМУ-гай ахамад инженер Н. А. Устиновай хэлэһэн үгэ һанамжые бүри батадхаба.

Эрид хубилалтын үедэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүдые совет гүрэн дабажа гараха аргатай, шадалтайшье гээшэ. Хара багаһаа хойшо боро байдалда үдэһэн, үндыһэн хадаа Валентина Ивановна «Ябан, сшон саг һайжархал даа. Гансал хуули журамаа шангадхан, һайнаар ажаллахал хэрэгтэй» гээ һэн.

Дайнай үеын хатуу шэрүүн сагта хүдэлөөгүйшье һаа, «ажабайдалай диалектикэ» гээшые бэе дээрээ мэдэрһэн энэ эхэнэр мүнөө үеын байдалаар ехэтэ һонирходог юм.

— Арадай эршэ хүсэ элсүүлхэ гээшэ тон шухаг гэжэ бидэ, юрын хүдэлмэришэд, тоолонобди. Үнэн зүб, хуули ёһото гүрэн тухай асуудалай табигдажа, шиидхэгдэжэ байхада, эдэ бүгэдые политическэ засаг түрэ гэхэ гү, али дэбжэлтын бодото эхин шата гэжэ ойлгохо зэргэтэй болоно гүбди?— гээд, асууһан шэгтэйгээр хандаба.

— Зүбынь аргагүй. Хэды һайн, гуманис удха шэнжэтэй хуули зохёон баталхынгаа хажуугаар, орон доторхи байдал тэнсүүритэй болгохо эрилтэ табигдана... Совет общество гээшэмнай ажалша хүнүүдэй бата нэгэдэл ха юм. Тиимэһээ хүн зоной һуудал байдал бүри баян дэлгэр болгохын тула бултадаа үнэн зүрхэнһөө оролдохо, халуун хүсэл эрмэлзэлээ зорюулан хүдэлхэ ёһотой хабди,— гэһэн харюу үгөө һэн.

Хэнэйшье мэдэһээр, В. И. Ленинэй гүн удхатай найруулганууд соо мүнөөдэрэй ямаршье, тэрэ тоодо эгүүридэ мүнхэ асуудалнуудта тодо һонор харюу олдодог гээшэ. Марксис үзэл номнолоор нэбтэрһэн зохёолнуудые шудалха бүрэз, хүн зон үзэл бодолоо улам хурсадхана бшуу. Илангаяа мүнөө үедэ, дэлисэ ехэтэ дэбжэлтын эхин шатада тиимэшье байгаагүйдэ аргагүй.

Шара набшын халуун һэн... Шулуушадай дунда соносхогдоһон конкурс-мүрысөөндэ дээдэ гарай мэргэжэлтын хүнэй эрхимүүдэй тоодо илажа гараһаниинь гайхалтай бэшэ һэн. Сэлэнгын районой түрүүшүүлэй Хүндэлэлэй самбарһаа «буудаггүй», толгойдоо сагаахан үһэнүүдые сахаригтуулжа эхилһэн олондо хүндэтэй Валентина Ивановнагай хабатай шуумар ажаллажа байхые нэгэтэшье харадаг һайт!

Ямар нэгэ юумэ урлан бүтээжэ байһан мэтээр гарынь хүдэлнэ. Бригадын гэшүүн бүхэн өөрынгөө уялга лаб мэдэнэ. Бүхы юумэн хуу түргэнөөр, оншотойгоор, үлүү хүдэлсэгүйгөөр бүтэнэ. Бригадирай габьяа, үльгэр жэшээ эдэ бүгэдэдэ бии гэжэ эли мэдэхээр. Тэрэ үнэн зүрхэнһөө дурладаг ажалтай, тохоногоо ниилүүлэн хүдэлдэг хани нүхэдтэй. Эндэхи коллективэй хүсэл эрмэлзэл, уг зорилгонь нэгэ. Туһалагшад, зүбшэгшэд, ажалынь халан абагшад хуу эндэ, сугтаа ябалсана.

Жэлэй дүрбэн сагта жэгдэ бэшэ уларилтай байдалда үнинэй дадаһан хадаа тэрэ соморхоноор хубсаланхай. Тэнгэриин үнгэтэй нюдэниинь гал сахилзан харагдаһандал... Хажуудань хүдэлжэ байһан нүхэрөө һурган хүмүүжүүлэгшэ адаглан хараад:

— Таня, зэргэлүүлжэ няхадаа, огтошье забһаргүйгөөр, саб байса иигээд табижархи,— гээд, үлэ мэдэг һарюушаг табигдаһан захын хирпиисэ заһан тааруулаадхина.

Залуу басаган түрүүшээр аягүйрхэн, улагад гэбэ. Тиин дүтэ байһан холисо ехэл оролдосотойгоор худхажа эхилбэ. Шадамараар хүшэлэн хүрэдэнэ.

Яахаб теэд, ябан, ошон «багшадаал» адли дүршэл шадабаритай болоно бэзэ. Аман зугаада бэрхэ ангуушадай хэлсэдэг ёһоор, зоболонто зуун хоногой нэгэ үдэрынь золтой, олзотой байдаг ха юм. Ажалай амта һаял танижа эхилһэн Таня мэтын басагадые нарата гэгээн үдэрнүүд урдань хүлеэжэ байһай.

29 жэл... Нарин мэргэжэлтэ болохонь нилээн хүшэр байгаа. Гол ажалһаа гадуур В. И. Терещенко ниитын ажабайдалда эдэбхитэй хабаадалсадаг. Хурга даран тоолобол, тэрэ ажалша коллективэй соведэй гэшүүнээр, цеховэ комитедэй түрүүлэгшээр, мүн барилгын управлениин профкомой гэшүүнээр олон жэлдэ һунгагдаа. Сэхыень хэлэхэдэ, юрын хүдэлмэришэ хүндэ дан олон даабари тохогдоно бэшэ аа гү гээд һанахаар. Хүн зоной хэрэг хэзээ бүхэндэ урагшалуулха гэһэн хүсэл энэ нүхэрыемнай хүтэлнэ бшуу.

Ажалай саг... Энээнһээ үнэтэй юумэ бии юм аал? Ажалай саг алмаха, хинаха гээшэ хүн бүхэнэй нангин хэрэг. Дуһалһаа далай нэмэдэг гэдэгтэл, минута, секунда мэтын агшан зуурые гамнаха хэрэгтэй гэжэ Валентина Ивановна хамтын суглаан дээрэ саг үргэлжэ һануулжа байдаг заншалтай.

Барилга дээрэ үни удаан, үрэ түгэс ажаллаһанай түлөө В. И. Терещенко дээдын зурганануудай шагнал хайрануудта, дурасхаалай бэлэг, грамотануудта нэгэтэ бэшэ хүртэһэн юм. Ажал гээшэ үнэхөөрөө алдар солын, баатаршалгын хэрэг, ондоогоор хэлэхэдэ, үнэн сэхэ хүнүүдэй үндэртэ дэгдэхэ үдэ жэгүүр болонхойл! Хүн бүхэнэй хуби заяанай харгынь ондо ондоо байдаг. Теэд барилгашанай амжалта түйлаһан, олондо аша туһатай болоһон габьяань зондо илангаяа туһатай, угаа хүндэтэй ха юм.

Тухашаруу үйлэ хэрэгүүдэй тохёолдоходо, үнинэй дүршэлтэй хүдэлмэришэн үлүүсэ түдэгэсэдэггүй, яарадаггүй. Юрэл үдэр бүриингөө ажал үрэ түгэсөөр үргэлжэлүүлэн, эрмэлзэл хүсэлөө олоной хэрэгтэ даамай зорюулжа ябадаг даа. Үнөөхил урасхалгүй намаг шэнги, хүгжэлтэгүй тогтошоһон байдалай үе саг үнгэржэ, мүнөөдэрнай эрид эрьесын шэнжэ оронхой гээшэ. Энэ революционно хэрэгэй амжалта хүн бүхэнэй үнэн шударгы, эршэ түгэс ажалһаа эшэ үндэһэтэй, сэхэ дулдыдаха жэшээтэй ха юм.

* * *

Газаа һалхитай сэлгеэншэг. Үдэшын наранай толондо һамарта-Дабаанай орьёл торьёл үбсүүн дээгүүр һүүлшын саһан һиирэн соохорложо харагдана. Үлгэн дэлхэйн жама ёһоор үдэшүүлжэ байһан үбэлэй үнгэ будагууд ямар һайхан, дабтагдашагүй гэнжэтэй гээшэб! Морилон бууһан морин жэлнай алта мүнгэн һархаг гоёолтонуудаа саһа шабхайдва «абажа» ерээд, энэл Тамчын сагаан тала руу сасажархёо бэшэ аал даа... Тала газар хүнэй зүрхэ сэдьхэл уударуулдаг, ажабайдал тухай аали номгоноор бодожо үзэхэдэ эндэ аятай гэлсэдэг. Эгээл тиимэһээ барилгашан В. И. Терещенко байгаалиин энэ буланда илангаяа дуратай ёһотой. Уян сэдьхэлэй шэнжэ гү?

Ч.-Ц. САНЖИЕВ.

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

МИНСК. Инвалидууд-урданай сэрэгшэд-афганоцуудта зорюулжа, эндэхи тракторна заводой комсомолшууд табадахи трактор бүтээгээ. Олоор бүтээгдэдэг «МТЗ-80» түхэлэй тракторые залуу конструкторнууд шэнээр заһажа, гараар жолоодогдодог болгоо юм. Иимэ тусхай тракторнуудые бүтээжэ, бүхэсоюзна «Уялга» программада тэдэнэр хабаадана.

ОРДЖОНИКИДЗЕ. Дарьялай хабшалда оршодог шэнэ уурхайһаа малтан абтаһан түрүүшын хэдэн зуугаад тонно доломидай порошок автономито республикын ажахынуудта эльгээгдээ. Хабарай тарилгын хүдэлмэриин эхилтэр эндэхи уурхайһаа Хойто Кавказай агропромышленна комплексын таряашадта 500 мянга гаран тонно үтэгжүүлгэ эльгээгдэхэ юм.

БАРНАУЛ. Алтайн свекло ургуулагшад саахарай свёклын бүхы плантацинуудта хүрэхэ эрхим һайн үрэһэ хүрэнгөөр өөһэдынгөө ханганхай. Эдэнь үндэр баян ургаса үгэдэг, нютагай эрхэ байдалда бии болгогдоһон «Бийская-13» ба «Бийская-50» сортнууд болоно. Эдэ сортнууд Сибириин сагай уларилай эрхэ байдалда ехэ таарув юм.

ВЛАДИВОСТОК. Армиин албанай хүшэр хүндэ бэрхэшээлнүүд ёһотой бэлиг талаантай хүнүүдтэ һаад болодогүй гэжэ офицернүүдэй гарнизонно байшангай выставкын залда нээгдэһэн уран зурагай выставкэ харуулна. Алас-Дурна хизаарай гоё һайхан байгаалида, армиин темэдэ зорюулагдаһан уран зурааша Г. Прошутинскын зурагууд анхарал татана.

ТОМСК. Областиин Новониколаевка тосхонһоо Александр болон Татьяна Капацкитан ээлжээндэ байнгүй. «Жигули» автомобиль худалдажа абаха эрхэтэй болоо һэн. Комсомолой Томско райкомой үнгэргэһэн ажалша бэрхэ залуу бүлэ гэһэн районно конкурсдо тэдэнэр илажа гараа бшуу. Залуу үбгэ һамган хоёр Томскын хүдөө ажахын техникум дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр хүдөө нютагта түбхинэжэ, таряашанай ажал хэжэ эхилээ һэн. Нёдондо жэлдэ тэдэнэр 50 килограмм нооһо, 3 тонно гахайн ба үхэрэй мяха гүрэндэ тушаагаа. Иигэжэ олоһон мүнгөөрөө автомобиль худалдажа абахань гээшэ.

ХАБАРОВСК. Соёлой совет жасын Хабаровска хизаарай отделениин үүсхэлээр нээгдэһэн выставкын залда дүй дүршэлтэй уран зураашадшье, залуушуулшье бүтээлнүүдээ табиха аргатай юм. Эндэ дэлгээгдэһэн шэнэ экспозици Амар мүрэн дээрэхи хотын хүн зониие ба айлшадые залуу уран зурааша Сергей Зубовай бүтээлнүүдтэй танилсуулна. Тэрэ Алас-Дурнын байгаалиие зурадаг, Зүүн-Урда Азиин арадуудай эртэ урдын соёл болбосоролоор һонирходог юм.

…РААР ХАНГАНАБ

…ЭБҮҮДНАЙ ДҮҮРГЭГДЭБЭШЬЕ...

…районой хэл… узелай коллек… нүүдтэ урагша… урдаа табиг… снуудаа удаа дэ… лжэ, зониие хэл… талаар хангал… ханамжатай hайн… айнай. …зониие хангадаг …үдэй хоорондо …лис мүрысөөн… манай узе… үнгэрэгшэ жэ… кварталай турша… райкомой ба арадай… районно Сове… омой дамжуулгын… үртэhэн байха юм. …хангалгын түсэб…, продукци үй… -104,8, ажалай бү… процент дүүргэжэ… бди. Тиин манай… жэлэй хүдэлмэ… үдые согсолоод… ртиин райком ба… татадуудай район… гүйсэдком мүн лэ… Улаан туг дипломтойгоор барюулаа. Бидэ энэ үндэр шагнал хайрадань харюу болгон, зониие хэлхээ холбооной талаар улам hайнаар хангаха гэлсээбди.

Коллективэй амжалтатай хэрэгүүдтэ партийна эхин организациин болон профсоюзай комитедэй оруулhан хубита бага бэшэ гээд тэмдэглэлтэй. Предприятиин цехүүд болон таhагуудай, отделенинүүдэй хоорондо мүрысөө хэн эмхидхэжэ, тэрэнэй дүнгүүдые согсолон гаргажа, хэнэйнь hайнаар, мүн муугаар хүдэлhые элирүүлдэг гээшэб? Партийна болон профсоюзай организацинууд ааб даа.

Партбюрогой секретарь В. В. Снетков, профкомой түрүүлэгшэ П. В. Михайлов гэгшэд коллектив соогоо ажалай журам бэхижүүлхэ, хүдэлмэриин эрхэ байдал hайжаруулха, үйлэдбэриин бүтээсэ дээшэлүүлхэ гэхэ мэтын асуудалнуудта ехэ анхарал хандуулдаг байна.

Манай районой харьяата газар дээрэ дүн хамтадаа хэлхээ холбооной 15 таhаг байгуулагдаад, зониие газетэ, журналнуудаар, бэшэгүүд болон бандерольнуудаар, телефонно-телеграфна холбоогоор, радио-дамжуулгаар хангажа байдаг юм.

Манай отделенинүүдые даагшадай дундаhаа дүй дүршэлтэй, олондо хүндэтэй болоhон түрүүшүүл үсөөн бэшэ байха. Тэдэнэй тоодо Тээгдэhээ ажалай ветеран, коммунис ажалай ударнигай нэрэ зэргэдэ хүртэhэн Аграфена Ивановна Миронова, Удинск hууринhаа Валентина Ивановна Пахомова, «Бурятводмелиорация» нэгэдэлэй нүүдэл-оньhожоруулагдамал колонныш дэргэдэхи хэлхээ холбооной отделениие даагша Галина Леонидовна Зарубина гэгшэд оролсоно.

Тиихэдэ Хандагайн леспромхозой Нарин гэжэ ой модоной пунктын түб hууриндахи хэлхээ холбооной таhагые даагшаар хорёод жэлэй туршада Мария Ильинична Борисовна хүдэлнэ. Тэрэ үшөө залуухан басаган ябахадаа, почтальоноор хүдэлжэ, ажалайнгаа намтар эхилээ юм.

Даалгагдаhан хүдэлмэридөө ханамжатайгаар хандадаг Мария Борисовна заочноор hуража, Улаан-Үдын хэлхээ холбооной техникум дүүргэжэ гараа.

Хандагай тосхоной хэлхээ холбооной таhагые даагша Людмила Константиновна Мартынова мүн лэ хүдэлмэридөө харюусалгатайгаар хандажа зоной дунда хүндэтэй болоо.

Районой хүдөө hууринуудай зониие телефонно, телеграфна холбоогоор, радио-дамжуулгаар хангаха хэрэгтэ монтёрнуудай бригаданууд, техникүүд хубитаяа ехээр оруулдаг гээшэ ааб даа.

Тэдэнэй дундаhаа эрхимүүдэйнь эрхимүүд гэбэл, Ажалай Алдар Солын хоёрдохи ба гурбадахи шатын орденто Николай Еремеевич Паршков, техникүүд Александр Иванович Содовский, Анна Алексеевна Беликова, монтёрнууд Бачр Луданов, Леонид Мартынов болон бусадые нэрлэмээр.

Мүнөө Тээгдэ, Онинобэрск, Баруун-Хасуурта, Санномыск, Хүлэй-Үртөө гэхэ мэтын тосхонуудаар шэнэ телефонно станцинууд тодхогдоод, муу бэшээр хүдэлжэ байнхай.

Үдын совхозой Баруун Хасуурта hууринда шэнэ жэлэн урда тээхэнэ 100 номертой телефонно станци ашаглалгада үгтөөд, хүдэлжэ эхилбэ. Тиигэжэ тосхоной олонхи айлнууд гэртээ телефонтой болонхой.

Түбэй болон республикын газетэ, журналнуудые, холоhоо ерэhэн бэшэгүүд болон бандероль, посылкануудые саг соонь абажа, эзэдтэнь хүргэхэ гэжэ ашаанай автомашинануудай жолоошод оролдодог байна. Тэдэнэй дундаhаа Сергей Семёнов, Александр Белоусов гэгшэдые дурдая. Эдэ нүхэднай даажа абаhан техникэдээ нарин нягтаар хандадаг, түлишэ алмаха талаар hайн дүнгүүдые туйладаг байна.

hайшаалтай хэрэгүүдэймнай хажуугаар бидэнэй хүдэлмэридэ дутуу дунданууд бии гээшэ. Тэдэниие усадхалгада яhала ехэ анхарал хандуулагдана.

Манай райондо арадай депутадуудай районно Соведэй гүйсэдкомой хабаадалгатайгаар шиидхэгдэхээр болоhон асуудалнууд бии. Жэшээлхэдэ, районой түб Хори hууриндахи хэлхээ холбооной таhагай хүдэлмэрилэгшэдые воскресениин үдэр амаруулдаг болоо hаа, ехэл hайн байгаа. Юуб гэхэдэ, энэ үдэр ажалладаг бүхы шахуу хүнүүднай эхэнэрнүүд болоно. Амаралтын үдэр үхибүүдэйнгээ хубсаhа хунар угааха, эдеэ хоолыень бэлдэхэ гэхэ мэтын хүдэлмэри шухала ха юм.

Тэрээнhээ гадна олонхи хүдөө hууринуудаймнай үйлсэ гудамжануудай гэрнүүд номерацигүй байха юм. Мүн хүниие зуудаг зольбо нохойнууд олошороо. Эдэ болон бусад асуудалнуудые нютагай Соведүүдhээ бэшэ хэн шиидхэхэб?

В. СИТНИКОВ,
Хориин районой хэлхээ холбооной узелай начальник.

…бага hууринуудаа hэргээн хүгжөөе!

РЕПОРТАЖ

…НГИР …АГТА

…районой бага hуу… гэн болохо Ангир… бадахи жэлээ hур… зэлжэ байнхай юм. …байшан соо оро… ариг сэбэрые на… дэг байhыень ойл… Зүүн гар тээхи… hала үргэн таhал… об. Хүүгэд ехэл хү…, залуухан хүмүү… дүхэриглэжэ той… ерхэнүүд багахан… ташажа байгаад, …наада наадажа бай… сонхонуудаар хаба… элшэнүүд элбэ… ко, навданай таhал… уужам hаруул… үзэгдэнэ. Шала… хибэс дэлгээ… гүй өөрвөшье наа… далсаhайб гэхээр… нааданхайнууд… эмхитэйгээр та… гдана. Хүмүүжүү… танилсажа, ежал хэ… hонирхобоб.

…hайн байшанда hур… боложо, бага… үүдтэй бүлэнүүдэй… ажалдаа ябаха ар… инь ехэл hайн. …үглөөнэй 8 саг… 8 саг болотор бай… Энэ саадай нээгдэхэ… хүмүүжүүлэгшээр ороо… Улаан-Үдын багшанарай… училищада заочноор… Юрэдөөл, энэ мэр… саашадаа хүдэлхэ… ихэйб. Бидэ мүнөө… ород арадай «Хо… галуун» гэжэ дуу… сценкэ бэлдэжэ… гэжэ Ирина Евгень… ыгина хөөрэбэ.

…нүгөө захадань… класс руу ороходо… Дондоковна Лом… ажалай хэшээл үнгэргэ… hурагшад саарhа… бэлэн болгоhон хэ… бүүгээр няажа, ехэл… 1-дэхи… м үзэ… жэлдэ… эмжэтэ… үргээд, …жэл …аймнай …hэн …бай… hээ энэ …р най… танууд …хэ хүндэнүүд. Үхибүүдээрээ элдэб наада, сценкэнүүдые бэлдэхэ болоходоо, эдэнээ хажуу тээшэнь болгожо, талмай гаргахадаа ехэ тухашардагбди. Шэнэ, хүнгэн партануудые абаа hаа, ехэл hайн hэн,— гэжэ Туяана Дондоковна ажалдаа ушарhан зүйлнүүд тухай дурдаа бэлэй.

hүүлэй жэлнүүдтэ Ангир hууринда энэ hургуули-саадай байшанhаа гадна хоёр айлай байха гурбан шэнэ гэрнүүд баригдаhан байна. Мүн тиихэдээ hүнэй фермэ дээрэ үхэрэй байра шэнээр баригдаhан юм. Бага hуурин болохо Ангирые саашадань хүгжөөхын тула «Үдэ» агрофирмын хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа хандуулна гэжэ тобшолмоор.

Тиихэдэ эндэ нэгэ багахан ажаглалта хэхэ баатай бологдоно. Эхин классай hургуулиин хуушан байшан хэрэгээ болиходоо хаягдажа, hандаржа байна. Сонхонуудынь тэhэрэнхэй, үүдэ үрхэнь hула. Энэ байшангые мүнөөдөө хэрэглээгүйшье hаа, нютагай зон hайнаар хеажа, хадажа, хожомоо хэрэглэхэ жэшээтэй байгаа гэжэ hанагдана. Шэнэ барилгануудые хэхын хажуугаар ямаршьегүй, hайн байhан гэр байрануудаа сахижа, hууринайнгаа нюур шарайе hэргэгээр байлгаха гээшэ нютагай зоной хэрэг бэшэ гү?

Г. ДАГБАЕВ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хүмүүжүүлэгшэ И. Е. Шурыгина хүүгэдэй дунда. 2. Ажалай хэшээл Т. Д. Ломсанова үнгэргэнэ.

Авторай фото.

БАГША ТУХАЙ hАЙХАН ҮГЭ

Минии, бусад сугтаа hураhан хүбүүд, басагадай багшанар Владимир Будаевич Доржиев болон тэрэнэй наhанайнь хани нүхэр Эльвира Нимаевна Хышиктуева гэгшэд бидэнэй ехэ дүтын хүнүүд болоно. Аяар холын 1966 он тодоор hанагдана. Тэрэ жэлэй намарай эхиндэ, сентябриин 1-дэ бидэнэр дүрбэдэхи классай hурагшад болонхой, Бархан нютагай дунда hургуулиин hуралсалай жэлэй эхилhэндэ зорюулагдаhан линейкэдэ жагсажа, директорээр томилогдоод ерэhэн Владимир Будаевич Доржиевые ажаглажа байгаа бэлэйбди. Энэмнай Буряадай багшанарай дээдэ hургуулиин физико-математическа факультет дүүргээд, ондоо газарта гурбан жэл шахуу багшалаад ерэhэн хүн байба. Харин наhанайнь нүхэр Эльвира Нимаевна англи хэлэ заахаяа нүхэртэйгөө хамта ерэлсээ бэлэй. Абари зангаараа, ажабайдалдаа абьяастайгаараа, эрхим ажалаараа олондо хүндэтэй болоhон эдэ нүхэднай үхибүүдые тэсэмгэйгээр hургажа, олон юумэ ойлгуулаа.

Ажал хүдэлмэридэ багаhаа дуратай Владимир Будаевич Доржиев залуу наhандаа ахатайгаа хамта Могойтын «Сельхозтехникэ» нэгэдэлдэ хүдэлжэ, түмэр түдэгые мэдэхэ, элдэб механизм заhабарилжа шадаха болоо hэн. Санаар, волейболоор, боксоор разрядуудтай. Наhанайнь нүхэр Эльвира Нимаевна санаар hолжоролгоор нэгэдэхи разрядтай hэн. Олон тоото спортивна мүрысөөнүүдтэ хабаадажа, шагналнуудта хүртэгшэ бэлэй. Владимир Будаевич Доржиев Барханай дунда hургуулида директорээр хүдэлhэнэй удаа арадай эрдэм hуралсалай Хурамхаанай районой таhагые даагшаар хүдэлөө.

Мүнөө тэрэ Хурамхаанай арадай эрдэм hуралсалай хүдэлмэрилэгшэдэй райкомой профсоюзай түрүүлэгшээр ажаллана, мүн лэ хүдэлмэришэн, залуушуулай үдэшын hургуулиин директор юм. Эльвира Нимаевна дунда hургуулида англи хэлэнэй багшаар хүдэлмэрилнэ.

Б. ДОНДУПОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

МАГАЗИНhАА МЯХА АБАГШАД, АНХАРАГТЫ!

21784-76 ГОСТ-ын ёhоор үhэн үдэтэй шубуунай мяха худалдахань хоригдонхой hэн. Харин мяханай зүйлэй хоморшог болоhон мүнөө үе сагта СССР-эй Госстандарт тэрэ мяхые худалдахыень зүбшөөгөө. Зүгөөр үнэ сэнгыень доошолуулжа, үhэн үдэтэй шубуунай 1-дэхи категориин мяхые 2-дохи категориин шэнгеэр (1 килограммынь 2 түхэриг 40 мүнгөөр), мүн 2-дохи категориин иимэ мяханай үнэ сэнгые 10 процентээр доошолуулжа, нэгэ килограммыень 2 түхэриг 16 мүнгөөр худалдахыень зүбшөөhэн юм. Иимэ шубуунай мяхан «3» гээд шатааhан тамгатай, энээгээрээ бусад hайн мяханhаа илгарhан байха ёhотой бэлэй.

Харин шубуунай фабриканууд энэ эрилтые хазагайруулжа, хүн зониие мэхэлhэн байна гээд Буряадай стандартизациин ба метрологиин түбэй шалгалтанууд элирүүлбэ. Иигэжэ 1989 ондо Твороговско шубуунай фабрика 5.848 түхэриг мүнгэ хүн зонhоо үлүү абаhан байна. Улаан-Үдын шубуунай фабрика мүн лэ 10.399 түхэриг мүнгөөр ажаhуугшадые мэхэлээ. Эдэ мүнгэн мүнөө Гүрэнэй бюджет руу оршологдоо юм.

Бүгэдэ хүн зондо хандажа, шубуунай мяха худалдан абахадаа, шатааhан тамгыень, үнэ сэнгыень, шанарыень анхарыт гээд уряалнаб. Мэхэ гохые эсэслэн болюулха ёhотойбди.

Е. КУЗНЕЦОВА,
стандартизациин ба метрологиин Буряадай түбэй инспектор.

ХИЛЫН СААНАhАА · ТАСС · АПН ·

ЛИТВАГАЙ ГҮРЭНИИЕ МЭДЭРБЭГҮЙ

МАДРИД. Испани «Литвагай шэнэ гүрэниие» хуулитаар мэдэржэ шадахагүй байна гэжэ «Индепендьенте» газетын асуултада Испаниин Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын дипломатическа мэдээсэлэй главна управлениин түлөөлэгшэд мэдээсэнэ.

Харин гүрэниие мэдэрхэ асуудалда Испаниин правительство уласхоорондын хуулиин ёhо гуримуудые хүтэлбэри болгодог юм гэжэ захиргаанай мэдээсэл соо тододхогдоно. Эдэ гол ёhонуудай үндэhөөр тус гүрэнэй правительство өөhэдынгөө газар дээрэ бодото хиналта тогтоохо, гадаадын политика бэелүүлхэ, мүн уласхооронды уялгануудые дүүргэхэ аргатай байха ёhотой.

КУБЫН БУРУУШААЛГА

ГАВАНА. Кубада зорюулагдаhан «ТВ-Марти» гэжэ гурбадахи дамжуулга США-гай газар дээрэhээ хэхэ гэhэн hэдэлгэ гаргагдаhан байгаа. Американ телевизионно станциин дамжуулгые Кубын бүхы арад зон эрид буруушааба. Кубада эсэргүүгээр США-гай телевизионно ээрхэг түримхэй ябуулгануудаи гаргагдаhые буруушаажа байhанаа элирхэйлhэн мэдүүлгэнүүдые Кубын эб найрамдалай ба арадуудай бэеэ дааhан байдалай түлөө хүдэлөөн, оронойнитын бусад эмхинүүд хандаhан байгаа.

Иимэ дамжуулгаяа дары болюулха эрилтэтэйгээр республикын хүтэлбэрилэгшэд США-гай хэлхээ холбооной федеральна комиссида ното эльгээбэ. Энэ дамжуулга национальна телевидениин оронойгурбан провинцида хэгдэhэн дамжуулгануудта hаад ушаруулна бшуу.

ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ ҮНГЭРГЭБЭ

ЛОНДОН. «Литвагай асуудалай имагтал хөөрэлдөөнүүдэй ашаар шиидхэгдэхэ байhан ушарынь тон шухала удха шанартай» гэжэ Великобританиин премьер-министр Маргарет Тэтчер ФРГ-гэй канцлер Гельмут Кольтой хэhэн хөөрэлдөөнүүдэй дүнгүүдтэ зорюулагдаhан пресс-конференци дээрэ мэдүүлбэ. «Президент Горбачевой үедэ Советскэ Союзда нилээд ехэ юумэн бэелүүлэгдээ. Энэ асуудалай хэды түбэг бэрхэшээлнүүдтэй байгаашье hаань, хөөрэлдөөнүүдэй ашаар гуримшуулагдаха аргатай»,— гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

ФРГ-гэй канцлертай хэhэн хөөрэлдөөнүүд дээрэ Германиие нэгэдүүлхэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэдэ гол анхарал хандуулагдаа гэжэ Британиин правительствые толгойлогшо мэдээсэбэ. Энэ зорилгые туйлаха замда ямар бэ даа ондоо «гэнтын шиидхэбэринүүдые» абажа болохогүй гэжэ тэрэ тэмдэглээ. Гэбэшье энэ талаар үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтэ тухай тон hонирхолтой мэдээсэл Баруун Германиин хүтэлбэрилэгшэ намда айладхаба гэжэ тэрэ хэлээ. Хоёр тала нэгэ нэгэнтээ «тон нягта харилсаа холбоо» тогтоохые үгээ ойлголсобод. ГДР-тэ hурагшад болон мэргэжэлтэдые англи хэлэндэ hургалгын программые бэелүүлгэдэ Великобританиин совет энэ программые бэелүүлжэ эхилхэ байна.

Хөөрэлдөөнүүд «бүтэмжэтэй hайн, ямаршье нюусагүй оршон байдалда» үнгэрбэ гэжэ Г. Коль пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

…РАДАЙ СУГЛААНАЙ СЕССИ

…И. НРБ-гэй Арадай… эндэ нээгдэhэн… Болгариин общественные… хүгжөөлгын үндэ… шухала асуудалнуудые… хэлсэнэ. Оронойн Кон… хубилалтанууд ба… нуудые оруулха ту… парламентын шэнэ бүри… hунгаха гурим, тус органой урда табигдаhан бүлэг зорилгонууд тухай, зөөри тухай хуулинуудай проектнүүдэй хуби заяае депутадууд шиидхэхэ ёhотой. Экономическа кризисhээ ороноо гаргаха, ажахын реформо бэелүүлхэ талаар хэмжээнүүдые тэдэнэр хаража үзэхэ.

ШЭНЭ НЭРЭ БАТАЛАГДАБА

ПРАГА. Федеральна суглаан дээрэ удаан саг соо хани халуун үгэ буляалдаата хөөрэлдөөнүүдэй болоhоной hүүлээр Чехословакиин гүрэнэй тусхай шэнэ нэрэ баталагдан абтаба. ЧТК агентствын мэдээсэhэнэй ёhоор, энээнhээ хойшо тэрэ Чехо-Словакиин Федеративна Республика гэжэ нэрлэгдэхэ.

БРАТИСЛАВА. Чехословакиин шэнэ нэрэ тухай Федеральна суглаанай тогтоолые Словакида нэгэн адляар угтабагүй.

Федеральна суглаанай шиидхэбэри абаhанайнь hүүлхэнээр Словакиин телевидениин байшангай дэргэдэ энэ шиидхэбэриие буруушаалгын жагсаал үнгэргэгдэбэ.

Словакиин Национальна Соведэй байшангай урда суглаарhан олон тоото жагсаалшад иимэрхүү эрилтэнүүдые табиhан байгаа. Дулдыданги бэшэ ба национальна бэеэ дааhан байдал тухай эрилтэнүүд тараагдана.

Хүн ба үе саг

НЭРЭ НЭРЭЭРНЬ ДУРДАЯ

Энэ гаршаг доромнай дурдагдаха ёhотой шэнэ нэрэнүүд республикымнай прокуратураhаа редакцидамнай оробо.

Уншагшадайнгаа талые хаража, 80 гаран хүниие нютаг нютагаарнь таhалжа үгэбэбди.

Буряад-Монголой АССР-эй НКВД-гэй гурбанай 1938 оной мартын 16-да абаhан шиидхэбэриин үндэhөөр доро дурдагдаhан хүнүүд элдэб хэмжээнэй хэhээлтэдэ хүртэhэн байна гэбэл:

СЭЛЭНГЫН РАЙОНhОО

Бадмажапов Бальжинима, 1883 ондо Сэлэн-Дүүмэдэ түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуудаг байгаа;

Ганжуров Бадмажап Цеден-Доржиевич, Үбэр-Зөөхэй нютагта 1896 ондо түрэhэн, таряашан;

Дондоков Цырен-Ханда (мүн Данзан, Даба гүүлэдэг байhан) Үбэр-Зөөхэйдэ 1901 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Очиров Чойжи-Нима, Зүй hууринда 1892 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Кичиктуев Тогочи (Тогоошо), Янгаажан hууринда 1883 ондо түрэhэн, Улаан-Үдын шэлэй заводто хүдэлжэ байгаа;

Будаев Чойнин, Тохой hууринда 1893 ондо түрэhэн, Улаан-Үдын шэлэй заводто хүдэлжэ байгаа;

Бадмажапов Гунда, Зүй hууринда 1900 ондо түрэhэн, шэлэй заводто кочегараар хүдэлжэ байгаа;

Дампилов, Лупсан-Даши, hүтэй hууринда 1900 ондо түрэhэн, шэлэй заводто кочегараар хүдэлжэ байгаа;

Цыренов Шираб-Жалсан, Жаргаланта hууринда 1893 ондо түрэhэн, шэлэй заводой харуулшан байгаа;

Шаданов Еши, Загастайн сомондо 1899 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Доржиев Даба, Бургаастайда 1902 ондо түрэhэн, шэлэй заводто хүдэлжэ байгаа;

Дармаев Дамба-Нима, Загастайда 1902 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Ажанов Цырен-Доржи Хандажапович, Гэльбэр hууринда 1907 ондо түрэhэн, Дээдэ-Онгостойн хирпиисын заводто түмэршэ дарханаар хүдэлжэ байгаа;

Гомбоев Иринчин, Доодо-Оронгодо 1882 ондо түрэhэн, лама;

Хандажапов Лупсан Хандажапович, Олзон hууринда 1866 ондо түрэhэн, тэндэ ажаhуужа байгаа;

Гонсоронов (Гансаранов) **Гомбо,** Булаг hууринда 1879 ондо түрэhэн, Загарайн райондо ажаhуужа байгаа;

Будаев Лодой-Самбуу, 1888 ондо Тамчада түрэhэн, шажанай дээдэ hургуулитай байгаа, Улаан-Үдын шажанай музейдэ уран зураашанаар хүдэлжэ байгаа;

Дашиев Ванчик Дашиевич, 1898 ондо Тамчада түрэhэн, Улаан-Үдын гортопой хүдэлмэришэн байгаа;

Данзанов Бальжи Аюшеевич, Сагаан-Аралда 1885 ондо түрэhэн, Сэлэн-Дүүмын «Заготзернодо» ашаа тээгшээр ажаллажа байгаа;

Дугаров Содбо, Сэлэн-Дүүмын сомондо 1911 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Бадмадоржиев Жамцо, Сэлэн-Дүүмэдэ 1908 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Буянтуев Жалсан, Намаг hууринда 1865 ондо түрэhэн, Галуута-Нуурай дасанай лама байгаа;

Дамдинов Раднажап, Тамчада 1878 ондо түрэhэн, лама;

Лумбунов Дамба Ламожапович, Ноёхоной сомондо 1880 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Очиров Данжа Жигжитович, Ноёхондо 1874 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэхи «Джидастройн» харуулшан байгаа;

Ринчинов Бальжин Галданович, Сагаан-Хушуунда 1891 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ нефтебазада техникээр хүдэлжэ байгаа;

Гунтупов Ширап-Жалсан, Загастайн сомондо 1889 ондо түрэhэн, «Восход» гэжэ артельдэ түмэршэ дарханаар хүдэлжэ, Вахмистрово hууринда ажаhуужа байгаа;

ХЯАГТЫН РАЙОНhОО

Бимбаев Содбо Будажапович, Ехэ-Нуга hууринда 1867 ондо түрэhэн, лама;

Ринчинов Нима Доржиевич, Могойто hууринда 1890 ондо түрэhэн, Улаан-Үдын горлесхоздо хүдэлжэ байгаа;

Бадиев Дамби-Нима (Николай Аюшеевич), Хилганата hууринда 1900 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Санжижапов (ондоогоор Аюшеев) **Гонсорун,** Субагта-Харьяастын сомондо 1901 ондо түрэhэн, Улаан-Үдын ПВЗ-дэ хүдэлжэ байгаа;

Бадмаев Чоймпол (Шоймпол) Бадмаевич, Мөөрөөшын сомондо 1894 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ хүдэлжэ, ажаhуужа байгаа;

Гылыков Дагба, Хүдэр-Сомондо 1885 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Шоймполов Жимба, Хүдэрэ-Сомондо 1898 ондо түрэhэн, «Бурконь» конторын харуулшан байгаа;

Бадмаев Түбдэн, Хүдэрэ-Сомондо 1900 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Цырендашиев Санжи Арьяевич, Мөөрөөшын сомондо 1894 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Гансарунов Бабасан Гансарунович, Субагта-Харьяастын сомондо 1902 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ хүдэлдэг, ажаhуудаг байгаа;

Бадмажапов Чойнзон, Мөөрөөшын сомондо 1903 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Юмтаров Дагба, Мүрөөшэдэ 1896 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Улумжиев Табдан, Хүдэрэ-Сомондо 1882 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ гостиницын харуулшан байгаа;

Эрдынеев Дамчей, Хүдэрэ-Сомондо 1865 ондо түрэhэн, лама;

Очиров Бадма, Алтай нютагта 1886 ондо түрэhэн, лама;

Хорхонов Буда, Алтай нютагта 1884 ондо түрэhэн, УлаанҮдын шэлэй заводто хүдэлмэришэнөөр хүдэлжэ байгаа;

Самбудаев Лупсан, Алтайда 1884 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Курулов Самбу (Бадма, Дармашье гүүлэдэг байhан), Алтайда 1900 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ харуул харадаг байгаа;

Батомункуев Будажап Цыбикович, Хүдэрэ-Сомондо 1892 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ветсансбытдэ хүдэлжэ байгаа;

Раднатаров Гомбожаб, Хүдэрэ-Сомондо 1887 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэ шадарай Николаевска заводто ажаhуудаг байгаа;

Будацыренов Сандан, Ташар hууринда 1897 ондо түрэhэн лама;

Дашипилов Дугар (Рабжа) **Намитович,** Алтай hууринда 1884 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ коопетехникумэй харуулшанаар хүдэлжэ байгаа;

Цоктоев Цыбикжап Санданович, Субагта-Харьяастын сомондо 1881 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ хүдэлжэ байгаа;

Дондопов Жимба (Дагбаев Зани) Табангуудай сельсоведэй харьяата газарта 1917 ондо түрэhэн, Улаан-Үдын горкомхоздо модошо дархан байгаа;

ЗЭДЫН РАОЙНhОО

Жигжитов Данзан, Худаг hууринда 1901 ондо түрэhэн, Улаан-Үдын ПВЗ-дэ кочегараар хүдэлжэ байгаа;

Цыдымпилов Шадап Будатарович Нянги hууринда 1902 ондо түрэhэн, ПВЗ-дэ хүдэлжэ байгаа;

Жапов Хайдап, Зэдэдэ түрэhэн, ПВЗ-дэ хүдэлжэ байгаа;

Шагжиев Бавасан, Дэрэстэйдэ 1909 ондо түрэhэн, ПВЗ-дэ мори тэргээр ашаа зөөгшөөр хүдэлдэг байгаа;

Алексеев Цыдемпил, Дээдэ-Торидо 1891 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ нефтебазын харуулшан байгаа;

Цыбиков Балдан Ванжилович, Цагаан-Усан hууринда 1875 ондо түрэhэн, Хяагтын-Адагай сельсоведэй дэбисхэр дээрэхи Калининай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн байhан;

ХОРИИН РАЙОНhОО

Бадмаев Цыденжап, Ашангын сомондо 1908 ондо түрэhэн, Улаан-Үдын ПВЗ-гэй паровоз хабсаралгын цехэй хүдэлмэришэн байгаа;

Бадмаев Осор, Дээдэ-Хэжэнгын сомондо 1906 ондо түрэhэн, ПВЗ-гэй модоор юумэ хэдэг цехтэ хүдэлжэ байгаа;

БЭШҮҮРЭЙ РАЙОНhОО

Лупсанов Дандар, Харланай сельсоведэй дэбисхэр дээрэ 1900 ондо түрэhэн, ПВЗ-дэ модошо дархан байгаа;

Мункуев Нима, Харланай сомондо 1893 ондо түрэhэн, Улаан-Үдын шэлэй заводой хүдэлмэришэн байгаа;

Цыдыпов Цыренжап Бодонгуудай сомондо 1902 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуужа байгаа;

Галсанов Гынден, Бодонгуудай сомондо 1904 ондо түрэhэн, Улаан-Үдын хилээмэнэй заводто хүдэлдэг байгаа;

Базаров Рандал Базарович, Гутай hууринда 1878 ондо түрэhэн, таряашан;

Банзаракцаев Ганжур, (Гыпык), Жалга hууринда 1903 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуугаа;

Тарбаев Гомбажап, Жалга hууринда 1890 ондо түрэhэн, «Восход» артельдэ түмэршэ дарханаар хүдэлжэ байгаа, Вахмистровада ажаhуудаг байгаа;

Ломбоцыренов Содном, Харлан hууринда түрэhэн, ПВЗ-гэй hуралсалай комбинадта киномеханигаар хүдэлжэ байгаа;

Этигилов Лудуп Намжилович, Ара-Хэрээтэ hууринда 1882 ондо түрэhэн, лама, Улаан-Үдэдэ ажаhуугаа;

Дамбаев Ширап Очирович, Харланай сомондо 1889 ондо түрэhэн, лама, Улаан-Үдэдэ ажаhуугаа;

Юмов Бадмацырен Бадмитович, Ара-Хэрээтэдэ 1872 ондо түрэhэн, «Скотоимпортын» конторын хүдэлмэришэн байгаа; Улаан-Үдэ шадарай Никольское hууринда ажаhуугаа;

Жамбалов Тучин Аригунович, Хоолой hууринда 1866 ондо түрэhэн, лама;

БАРГАЖАНАЙ РАЙОНhОО

Цыренов Гендун, Хара-Модоной сомондо 1878 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ ажаhуугаа;

Далбаев (Дулбаев) Гомбо Дулбаевич, Мүргэнэй сомондо 1877 ондо түрэhэн, «Бурстрой» трестдэ харуулшан байгаа;

Замбуланов Дугар Замбуланович, Мүргэнэй сомондо 1884 ондо түрэhэн, Улаан-Үдын карантинай барилгын десятнигаар хүдэлжэ байгаа;

Санжиев Дондок Махордонович, Дэрээн hууринда 1868 ондо түрэhэн, лама;

Санжиев Бато Махордонович, Шэбэрсэ hууринда 1878 ондо түрэhэн, лама;

МУХАР-ШЭБЭРЭЙ РАЙОНhОО

Будаев Цыван, Сутайн сомондо 1889 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ Бурмонторгдо хүдэлжэ байгаа;

ЗАХААМИНАЙ РАЙОНhОО

Гармаев Дагба Сагаан-Мүрэн hууринда 1892 ондо түрэhэн, Улаан-Үдэдэ нефтебазада хүдэлжэ байгаа;

Мункуев Баир, Хартага-Бургалтайн сомондо 1907 ондо түрэhэн, Новоильинскын ЛПХ-да ажаhуужа байгаа;

Шагдуров Бадма (Цыдыпов Галсан), Мэлэ-Бортын сомондо 1886 ондо түрэhэн, лама, Улаан-Үдэдэ ажаhуугаа;

ИВАЛГЫН РАЙОНhОО

Бадмажапов Гомбо, Оронго hууринда 1872 ондо түрэhэн, Тушаагдахаhаа урид Башкирай АССР-эй Белебей хотодо ажаhуужа байгаа;

Эрдынеев Буда, Ивалгын сомондо 1892 ондо түрэhэн, шэлэй заводто хүдэлжэ байгаа;

Дымбрылов Базар Дымбрылович, Ивалга hууринда 1894 ондо түрэhэн, Сэлэнгын райондо ажаhуужа байгаа;

Буряад-Монголой НКВД-гэй органуудай иимэ олон хүниие барижа хаагаад, уголовно харюусалгада хабаадуулhаниинь нэгэл «шалтагаантай» байhан. Тэдэнэр хадаа Ербановай хүтэлбэри доро Улаан-Үдэдэ байгуулагдаhан пан-монгольско эмхидэ хабаадажа, совет засагта харша ажал ябуулга хэнэ, хариин гүрэнүүдэй аша туhада хүдэлнэ гэжэ хардагдаhан байгаа бшуу.

Тэдэнэй уголовно хэрэгэй архивта ороhон материалнуудые шэнжэлхэдэ, Улаан-Үдэдэ революцида харша ямаршье эмхиин байгаагүйнь элирээ hэн. ВКП(б)-гэй обкомой нэгэдэхи секретарь байhан М. Н. Ербанов революцида харша эмхиин хүтэлбэрилэгшэ хэзээдэшье байгаагүй юм. Тиимэhээ тэрэ наhа бараhаншье hаа, ССР Союзай Верховно Сүүдэй Сэрэгэй коллегиин элирхэйлhэнэй ёhоор зэмэтэй бэшэ байhандаа, 1955 оной сентябриин 24-дэ сагаарууулагдаhан байна.

М. Н. Ербановай болон бусадай уголовно хэрэгүүд мүрдэгдэхэдөө, хуули ёhонууд бүдүүлигээр эбдэгдэhэн байгаа. Зэмэтэйдэ тоологдожо байhан хүнүүдтэ юунэй түлөө зэмэлэгдэhэниинь хэлэгдэдэггүй, хэлэгдээшье hаа, тодорхой бэшэ, харин УК-гай 58-2, 58-9, 58-10, 58-11 статьянууд хэрэг соонhоонь юрэ тоологдоод лэ үнгэрдэг байгаа. Зэмэлэгдэжэ байгшадай мүшхэбэриие уншахада, хэрэгтэ ямаршье хабаагүй асуудалнууд табигдаhаншье байха юм. Үнгэрхэдөө, ямаршье гар табилгагүйгөөр машинка дээрэ тоншогдоhон мүшхэбэриин протоколнууд олон дайралдана. Мүшхүүлжэ байгшын өөрынгөө гараар бэшэжэ үгэhэн гү, али гараа табижа үгэhэн саарhанууд хэрэг соонь дайралданагүй.

Эндэ дурдагдаhан хүнүүд бултадаа зэмэтэй байhанаа мэдэрхэ баатай болоhондоо зобоо. Мүрдэлгын үедэ тэдэнэр юун дээрhээ, яахадаа «зэмээ мэдэрхэ» баатай болодог байгааб гэжэ мүнөө олондо мэдээжэ болонхой ха юм.

Буряадай АССР-эй Верховно Сүүдэй Президиум эдэнэрые бултыень (80 гаран хүн) сагааруулжа, сэбэр нэрыень бусааhан байна.

И. ГРИШИН,
Буряадай АССР-эй прокуророй ахамад туhалагша.

АГУУ ИЛАЛТЫН 45 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ОЛОНИИТЫН ХҮНДЭТЭ УЯЛГА

(Дурасхаалай дэбтэрнүүд тухай)

ЭСЭГЭ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда фашис Германиие совет арадай илаһаар 45 жэлэй ой дүтэлбэ. Энээнтэй дашарамдуулан, дайнай жэлнүүдтэ Совет Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой зэргэдэ алба хэхэдээ, унаһан, һураггүйгөөр үгы болоһон сэрэгшэд тухай дурасхаалай бүхэсоюзна, республиканска, хизаарай, областной дэбтэрнүүдые бэлдэжэ хэблэхэ талаар эхилэгдэһэн хүдэлмэриин политическэ шухала удха шанарые онсо тэмдэглэхэ хүсэлэнтэйбди.

«Дурасхаалай бүхэсоюзна дэбтэр тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые болон Буряадай АССР-эй Дурасхаалай дэбтэр тухай партиин Буряадай обкомой шиидхэбэриие дүүргэн, республикын партийна, совет органууд, сэрэгэй комиссариадууд. олониитын хабаадалгатайгаар, тодорхой нилээд олон хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлжэ байнхай.

Энэ хүдэлмэриие ударидахын тула республикын эмхидхэлэй комитет, редакционно коллеги, мүн үдэр бүриин хэрэгтэй ажал ябуулхын тула редколлегиин тусхай бүлэг байгуулагдаа. Нютаг нютагта хамһабариин районно бүлэгүүд ниитын һайн дуранай гуримаар эмхидхэгдээ. Тэдэниие партиин райкомуудай секретарьнар, райгүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэрэй орлогшонор хүтэлбэрилнэ. Военкомадуудай, ветерануудай, комсомолой, ниитын бусад эмхинүүдэй, арадай гэгээрэлэй органуудай, мэдээсэл тараадаг хэрэгсэлнүүдэй — дүн хамта 300-гаад түлөөлэгшэд эдэ бүлэгүүдэй бүридэлдэ оронхой. Эмхидхэлэй-методическа заабари зааршалганууд нютаг нютагуудта эльгээгдэнхэй. Эмхидхэлэй комитедэй гэшүүд, редколлегиин тусхай бүлэгэй хүдэлмэрилэгшэд олонхи районуудта хүрэжэ, нютагай хүдэлмэрилэгшэдтэ туһаламжа үзүүлээ.

Республикын военкомадууд Совет Армиин зэргэдэ тэдэнэй дуудаһан сэрэгшэд тушаа архивай материалнуудые шэнжэлнэ, унаһан, һураггүйгөөр үгы болоһон сэрэгшэд тушаа автобиографическа болон бусад мэдээнүүдые тодорхойлно. Мүнөө үедэ 25 мянга гаран сэрэгшэдэй хэрэгүүд бэдэрэлгын шатада байна. Тэрэ тоодо, Улаан-Үдын Советскэ, Железнодорожно районуудта, Зэдын, Сэлэнгын, Захааминай, Кабанскын, Түнхэнэй районуудта тус тустань 1500—2000 хүнүүд тушаа бэдэрэлгэ хэгдэнэ.

Буряад оронһоо албанда татагдаад, унаһан, шарханууднһаа наһа бараһан, һураггүй гээгдэһэн мянга шахуу сэрэгшэд тухай мэдээнүүд һүүлэй 3—4 һарын туршада ондоо областьнууд, хизаарнууд, республиканууднһаа ороо. Манай тусхай бүлэг эдэ мэдээнүүдые анхаралтайгаар үзөөд, албанда татагдаһан газараарнь илгаад, тус тус военкомадуудаар эльгээнэ. Саашадаашье энэ хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэхэ.

Унаһан, һураггүйгөөр үгы болоһон сэрэгшэдэй нэрэнүүдые тодорхойлхо талаар горитой хүдэлмэри локомотив-вагон заһабарилгын, авиационно заводуудай, мебельно-модо болбосоруулгын комбинадай, Улаан-Үдын бусад зарим предприятинуудай ажалша коллективүүдтэ бэелүүлэгдэнэ. Сельскэ, сомоной олохон Советүүд, тэрэ тоодо, Гааргын (Хурамхаан), Уланай (Баргажан), Эгэтын (Яруна), Ноёхоной (Сэлэнгын) болон бусад өөһэдынгөө Советүүдэр унагшадай нэрэнүүдые согсолоод, дутаһан мэдээнүүдые нютагай зонһоо һуража, хүсэлдүүлжэ байнхай. Дурасхаалай дэбтэр зохёолгодо ветерануудай эмхинүүдэй хабаадалга тухай асуудал дайнай ба ажалай ветерануудай республиканска соведэй пленум дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Сэлэнгын районой дайнай ветерануудай совет поселково, сельскэ, сомоной Советүүдтэй хамта тус тустань Дурасхаалай дэбтэрнүүдые бэлдэнэ, энээнээ республиканска дэбтэр бүридүүлгын шухала шата гэжэ тоолоно.

Гэбэшье бүхы дээрэнь энэ хүдэлмэреэ ехэ гээгдэжэ эхилээд, тон удаанаар тэрэнээ ябуулнабди. Энэ талаар илангаяа Улаан-Үдын Октябрьска райондо, Загарайн, Сэлэнгын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Кабанскын, Баргажанай, Ивалгын, Хориин, бусад зарим районуудта унжагайруулна.

Зарим газарта военкомадууд, нютагай Советүүдэй гүйсэдкомууд, ниитын эмхинүүд, һургуулинууд хоорондоо холбоогүйгөөр хүдэлнэ. Районуудай хамһабариин бүлэгүүд хүдэлмэриие мүртэй зохилдуулнагүй. Жэшээ дурадхая. Хурамхаанай районой 9 сельскэ, поселково Советүүдэй тус бүридэнь унагшадай списогүүд бии юм, дүн хамта 992 хүнэй. Гааргын дунда һургуулиин багша, хизаар ороноо шэнжэлгын нютагай музейн директор Софья Раднаевна Балданова, тус һургуулиин шабинар олон жэлэй туршада оролдожо, тэндэхи сельскэ Соведһээ унаһан, һураггүйгөөр үгы болоһон 131 хүн тухай материалнуудые суглуулаа. Тэрэ тоодо, Балдановтанай, Очировтанай, Матановтанай бүлын 4—4 хүн, Батуевтанай, Эрдынеевтэнэй, Нолиевтанай бүлын 3—3 хүн тухай. Илалтын бүри 40 жэлэй ойдо, 5 жэлэй саана, районой түбтэ дурасхаалай мантан томо хүшөө бодхоогдожо, тус тус Советүүдээр хубаарилан, унаһан нэгэ мянга тухай сэрэгшэдэй нэрэнүүд алфавидай ёһоор тэндэ бэшэгдэһэн байна. Тосхон бүхэндэ дурасхаалай хүшөөнүүд мүн лэ бии. Гэбэшье энэ удаа район соо бүхы арга боломжонууд хэрэглэгдэнэгүй. Жэшээнь, райвоенкомадта оройдоол 176 хүнэй нэрэнүүд мүнөө дээрээ тодорхойлогдонхой. Энэ мэтээр хүдэлөө һаа, табан жэлшье багадаха.

Дурасхаалай республиканска дэбтэрые 1993 он хүрэтэр хэблээд, бүхэсоюзна дэбтэрэй редколлегидэ тэрэнээ эльгээхэ уялгатайбди. Тон түрүүн байлдаануудай үедэ унаһан, шархануудһаа наһа бараһан, һураггүйгөөр хосорһон хүнүүдэй юрэнхы тоое, хэнэйнь хаана, хэзээ алуулһан, хүдөөлүүлһэниие город, район, тосхон, һуурин бүхэндэ тодорхойлхын тула али бүхы хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй. Военкомадууд, нютагай Советүүд, ниитын эмхинүүд, ажалша олониитэ зон оролдолгоёо хамтадхаха ёһотой.

Мэдээнүүдые бэдэрхэ бүхы аргануудые хэрэглэхэ шухала. Энэ хадаа нютагай Советүүдэй, элдэб архив, музейнүүдэй материалнууд, зоной дунда гэр гэрээр ябажа асуулта үнгэргэлгэ, дайнай ветерануудай, сугтаа алба хэһэн нүхэдэй дурдалганууд, ондоо нютагуудһаа ерэһэн мэдээсэлнүүд, комсомол-залуушуулай болон һургуулиин бэдэрэлгын бүлэг, отрядуудай суглуулһан баримта зүйлнүүд, мүн унаһан, һураггүйгөөр, үгы болоһон сэрэгшэдэй түрэлхид, дүтын хүнүүдэй хубиин хандалганууд болоно. Бэдэрхэл шухала.

Ямар мэдээнүүдые тододхохо хэрэгтэйб? Дурасхаалай республиканска дэбтэртэ өөһэдынгөө түрэлхид тухай дэлгэрэнгыгээр бэшүүлхэ хэншье дуратай байха. Зүгөөр унаһан сэрэгшэдэй тоогой горитой һэн тула иимэ арга боломжо олдохогүй. Дурасхаалай бүхэсоюзна дэбтэрэй редколлегиин зааршалгаар эгээл гол мэдээнүүд: сэрэгшын фамили, нэрэ, обог, түрэһэн он ба газар, национальность, партида хабаатай байлга, албанда татагдаһан саг ба газар, сэрэгэй нэрэ зэргэ, унаһан гү, али наһа бараһанай һара, жэл, хүдөөлүүлгын газар тодорхойлогдодог. Зарим военкомадууд тус тус асуудалнуудтай тоо бүридхэлэй карточкануудые типографинуудта барлуулжа, сэрэгшэ бүхэндэ карточка бэлдээд, тодорхойлхотой сасуу тэрээн тухай мэдээнүүдые бэшэдэг. Уридшалан бүридхэлдэ абалгын иимэ гурим хойшодоо дайнда унагшадай нэрэнүүдые согсолжо, Дурасхаалай республиканска дэбтэртэ тэдэниие оруулха ябадалые һураггүй хүнгэдхэнэ.

Газетын 10 гаран номерто нэрэнүүдэй согсолбори толилһон Бэшүүрэй районно газетын редакциин (редактор Ю. В. Фокин) дүй дүршэлые һайшаажа, дэлгэрүүлхээр байна. Иигэжэ ниитэлһэнэй ашаар дайнда унагшад тухай тон хэрэгтэй нэмэлтэ мэдээнүүд олдоо һэн. Тиихэдэнь республиканска, мүн районно хэдэ хэдэн газетэнүүдэй, радио, телевидениин редакцинууд энэ талаар бэелүүлэгдэжэ байгаа хүдэлмэри, тэрээндэ олониитын хабаадалга тухай хаа-яал мэдээсэнэ.

Олондо мэдээсэл дэлгэрүүлдэг хэрэгсэлнүүд Дурасхаалай дэбтэр бэлдэлгэ тухай статья, материалнуудые ходо ходо гаргажа байха ёһотой. Газетэнүүдтэ энээндэ зорюулагдаһан тусхай хуудаһануудые толилхо, телевидениэр «түхэрээн столой» дэргэдэ хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Зорилгомнай эли тодо: дайнда унаһан, һураггүйгөөр гээгдэһэн хэдэн арбаад мянган сэрэгшэд тушаа мэдээнүүдые бэдэрхэ, тододхохо, суглуулһан материалнуудые согсолхо, гуримшуулха, алфавидай ёһоор списогүүдые табиха, Дурасхаалай республиканска нэрэ нэрээр дуудаһан дэбтэрые саг соонь хэблэжэ, Дурасхаалай бүхэсоюзна дэбтэрэй редколлегидэ дамжуулха.

Дурасхаалай бүхэсоюзна, нютаг нютагай дэбтэрнүүдые зохёолгодо манай олониитэ али болохоор хамһалсаха, хабаадалсаха уялгатай.

Б. СЕМЕНОВ,
Дурасхаалай республиканска дэбтэрэй редколлегиин түрүүлэгшын орлогшо, хүдэлмэриин тусхай бүлэгые ударидагша.

«ХУҺАХАНАЙ» ГЭШҮҮД БАЯРТАЙ

Шпалозаводскойн дунда һургуулиин һурагшад, багшанар оршон тойронхи байгаалияа хамгаалха хэмжээ ябуулгада ехэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байдаг. Һурагшадай эдэбхи үүсхэлээр тус һургуулида «Хуһахан» гэһэн һургуулиин лесничество байгуулагдаа һэн.

Байгаалиин ханинар үнгэрэгшэ жэлэй туршада хэһэн хүдэлмэриингөө тоосоо бэшэжэ, Арадай ажахын туйлалтануудые харуулһан выставкэдэ эльгээһэн байгаа. Тиихэдэ эдэнэр «ногоон», «сэнхир» патрульнуудай хэһэн, эмхидхэһэн хүдэлмэри тухай элидхээ юм.

«Хуһаханай» гэшүүд һургуули соогоо амитадай булан түхеэржэ, тэдэнэйнгээ хойноһоо һайн харууһа эмхидхэдэг, ой соогуур ариг сэбэрые сахиха болон галай аюулһаа һэргылэн хамгаалха хүдэлмэри эдэбхитэйгээр ябуулжа байдаг юм.

«Хуһаханай» гэшүүдэй дундаһаа эгэшэ дүүнэр Надя, Людмила Игумноватан, Оксана Радченко, Наташа Винокурова, Виталий Сердюков, Алеша Трофимов болон бусадые нэрлэлтэй. Үхибүүдэй ябуулжа, эмхидхэжэ байдаг бүхы эдэ хэмжээ ябуулгануудые багшанар С. Н. Бянкина, С. А. Днепровская гэгшэд таһалгаряагүй хүтэлбэрилжэ, ударидажа ябадаг юм.

Байгаалиин эдир ханинарай үнгэрэгшэ жэлэй туршада хэһэн, эмхидхэһэн хүдэлмэри үндэрөөр сэгнэгдэжэ, эдэнэртэ моортэй трактор шан бэлэг болгон барюулагдаба.

Т. БАДМАИН.

СПОРТЫН ЭДЭБХИТЭДЭЙ ҺАНАМЖА, ДУРАДХАЛНУУД

Ага нютагта физкультура болон спорт хүгжөөлгын асуудалда зорюулагдаһан «түхэрээн столой» заседани һаяхан партиин окружкомдо үнгэргэгдэжэ, спортын эдэбхитэд, соёлой-спортивна комплекснуудай хүдэлмэрилэгшэд, районуудай спортын комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, хүүгэдэй спортивна һургуулинуудай багшанар болон хүмүүжүүлэгшэд хабаадалсаба.

Округой физкультура болон спортын комитедэй түрүүлэгшэ М. Д. Дамбаев округто физкультура болон спорт хүгжөөхэ талаар хэр зэргын ажал хүдэлмэриин хэгдэжэ байһан тухай сугларагшадта хөөрэжэ үгэбэ. Мүн энэ ажалда тохёолдодог дутуу дунданууд дээрэ дэлгэрэнгыгээр тогтобо. Жэшээлхэдэ, физкультура болон спорт хүгжөөлгэдэ 1990 ондо урда жэлэйхиһээ хоёрһоо үлүү дахин ехэ мүнгэн һомологдобо. Нёдондо оройдоол 7 мянган түхэриг мүнгэн һомологдоһон һаа, мүнөө жэл 16 мянган түхэриг мүнгэн һомологдобо. Округто спортын мүрысөөнүүдые үнгэргэхэ хүдэлмэри урда жэлнүүдэйхиһээ һураггүй олошороо. Ороной чемпионка, уласхоорондын классай СССР-эй спортын мастер Г. О. Архиповагай, нютагаймнай спортын ветеран, Агын Буряадай автономито округой хүндэтэ эрхэтэн В. И. Долгополовой шанда хүртэхын түлөө һур харбалгаар, волейболоор мүрысөөнүүд үнгэргэгдэдэг болобо. Тиихэдэ РСФСР-эй габьяата тренер Д. Дансарановай шанда хүртэхын түлөө һур харбагшадай дунда болодог мүрысөөн олоной анхарал татадаг болонхой. Энэ жэлдэ санын мүрысөөн, шатараар округой бага чемпионат үнгэргэгдэбэ.

Зүгөөр нүхэр Дамбаев бодото байдалһаа үндэһэлэн физкультура болон спорт хүгжөөхэ талаар округто бии байһан дутуу дунданууд дээрэ тогтожо хэлэбэ.

Харин нютагаймнай спортын эдэбхитэн Г.-Д. Цэдашиевай мэдүүлһэнэй ёһоор, округой физкультура болон спортын комитет эдэбхи багатайгаар ажаллана. Тиимэһээ эндэ хүбилган шэнэдхэлгын ажал эршэмтэйгээр ябуулагдаха ёһотой.

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар, һур харбалгаар мэргэжэлтэд нүхэд Д. Ешидоржиев, В. Ринчинцынгуев гэгшэд өөһэдтэнь эдир спортсменүүдые хүмүүжүүлгэ эрхэ нүхэсэлэй огтолон үгы байһан тухай онсолон тэмдэглэбэ. Жэшээлхэдэ, барилдаанай һореонуудые хэхэ газар үгы. Тиимэһээ подвалһаа подвалда үлдүүлжэ ябадаг болонхойбди гэжэ нүхэр Ешидоржиев мэдүүлбэ. Агада һур харбаанай залай үгы дээрэһээ эдир һуршадай дүнгүүд дээшээ болоногүй. Ондоогоор хэлэхэдэ, энэ шэглэлээр хэдэн олон тренернүүд ажаллабашье, тэдэнэй ашаг үрэнь 10 гаран жэлэй урда тээхиһээ ахирхан болонхой.

Округто бокс хүгжөөлгэдэ анхаралай хандуулагдадаг гүй байһан тухай багша Б. Нимаев зааба. Үнгэрхэдөө, нютагтамнай ёһотой рингэшье үгы байһаар. Нютаг нютагта ажаһуудаг спортын эдэбхитэд өөһэдтөө дуратай хэрэгээ олоной дунда дэлгэрүүлхын түлөө элдэб шатын хүтэлбэрилэгшэдһөө мүнгэн зөөри эрижэ, тухаршардаг байһан тухайдаа мэдүүлбэ. Округой 3 районуудай түбүүдтэ соёлой-спортивна һайн комплекс байгуулагданагүй. Физкультура болон спортын комитедүүд, арадай эрдэм һуралсалай таһагууд энэ асуудалаар хоорондоо нягта холбоотойгоор ажалаа ябуулна.

1990 оной зун үнгэргэгдэхэ сурхарбаанай наадануудай тухай «түхэрээн столдо» хабаадагшад һанамжануудаа хэлэбэ. Олонхидынь «эрын гурбан наадан» гэгдэдэг бүхэ барилдаагаар, һур харбалгаар, мори урилдалгаар мүрысөөнүүдые хизаарлаха тухай дурадхал оруулжа, тэрэнь дэмжэгдэбэ. Гэхэтэй хамта Ага-Хангилай соёлой-спортивна комплексын директор Г. О. Архипова энэ хэмжээ ябуулгануудта нютагһаа урган гараад, ондоо тээ ажаһуудаг мэргэжэл түгэс спортсменүүднай хабаадалсаха ёһотой гэжэ мэдүүлбэ.

Партиин окружкомой хоёрдохи секретарь Ц. Санданов, физкультура болон спортын областной комитедэй түрүүлэгшэ Б. Максимов, окргүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо Д. Жамсаранова, партиин окружной үзэл сурталай таһагые даагша Б. Рыгзынов болон «түхэрээн столой» хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

Эсэстэнь «түхэрээн столдо» хабаадагшад физкультура болон спорт мүнөө үе сагай эрилтэдэ хүрэмөөр хүгжөөхэ тухай нэгэн һанамжатай боложо тараһан байна.

Б. ГАРМАЖАПОВ,
манай корр.

Спорт — Спорт — Спорт

ЖЭГДЭ ҺАЙН ГЭХЫН АРГАГҮЙ

Боксоор Буряадай АССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Улаан-Үдын техническэ мэргэжэлэй 24-дэхи училищиин спортын зал соо болобо. Профсоюзуудай болон «Трудовые резервы» гэжэ спортын бүлгэмүүдэй 70 гаран боксер хабаадаа.

1989 ондо «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөндэ, РСФСР-эй чемпионадта шалгараһан арһан бээлэйн 8 шадабаритадта СССР-эй Спорткомитедэй шиидхэбэреэр «СССР-эй спортын мастерай» хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо һэн. Тиин энэ мүрысөөнэй урда тээхэнэ тэдэнэртэ хүндэтэ нэрэ зэргын үнэмшэлгэ ба энгэртээ зүүдэг тэмдэг барюулагдаба.

Һагшагда һагшагдаһаар эгээл гоё һайхан арга дүрэтэй, бар хүсэтэй спортсменүүд лэ түгэсхэлэй нааданда гараһан байгаа.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ түгэсхэлэй нааданда Зүүн Сибириин технологическа институдай студент ,спортын мастер Түмэн Шутуков 24-дэхи СПТУ-гай һурагша, нэгэдэхи разрядтай Алдар Санжиевтай уулзаба. Ямаршье тагнуулгүйгөөр тулалдаан эхилжэ, А. Санжаев добтолжо ороно. Тэрэ бар хүсөөрөө дүтэнагүй. Гурбадахи раундда Т. Шутуков хэдэн тоти мэргэн сохилтонуудые хэжэ, мүрысөөнэй дүнгые шиидхээ.

51 килограмм. Эндэ спортын мастернууд Степан Хорлоев Олег Пятков хоёртой ана-мана тулалдаха хүнүүд үгы байһаар. Теэд түрүүшын үдэр спортын мастерта кандидат Б. Гармаевтай уулзахадаа, гараа гэмтээһэн О. Пятковой мүрысөөнһөө гараха баатай болоходонь, С. Хорлоевто һаад тойбо татаха хүн олдобогүй. Хүдөө ажахын институдай студент Булат Раднаевтай рингдэ гаража тулалдаа. Багшанарай институдай студент Степан Хорлоевой һүрөөд, баруун гараараа шангаханаар буулгажархихадань, Раднаев нокдаунда орошобо.

Удаадахи шэгнүүртэ спортын мастерта кандидадууд Владимир Доржай (БСХИ) Булат Батуев (ВСТИ) хоёр хабаяа туршаба. Хоёрдохи раундын эхилэмсээр, Батуев эдэбхитэйгээр добтолно. Тэрэ бар хүсөөрөө булюу, илангаяа зүүн гараараа онобшотой шанга сохилтонуудые хэнэ. Эгээл энэ үедэ тэдэнэр хамгаалалтадаа анхарнагүй. Һүүлшын раундда хоюулаа эсэшоо. Доржай мүрысөөнэй гурим эбдэжэ, уридшалан һануулга абаба. Энэнь лэ уулзалгын дүнгүүдые шиидхээ хэбэртэй. Тиигэжэ залуушуулай дундаһаа Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй чемпион Булат Батуев түрүү һуури эзэлһэн байха юм.

57 килограмм. Спортын мастернууд Евгений Мурзин, Олег Бэдмаев гэгшэд рингдэ уригдаба. Технологическа болон багшанарай институдта һурадаг эдэ хүбүүднай хоришье хүреөдүй. Нёдондо «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөндэ илажа гараа һэн. Гадна Е. Мурзин Спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ ба Олимпиин халаанай һургуулинуудай дунда Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ алтан медаляар шагнагдаа бэлэй. Хоюулаа һалгайбша юм. Нэгэ нэгээ һайн мэдэхэ дээрэһээ тэдэнэр тэнсүү шангаар тулалдаа. Хүхэ буланда зогсоһон О. Бадмаев нүхэрһөө халта гээгдэнэ. Судьянарай шиидхэбэреэр Е. Мурзин республикын чемпион болобо.

Хүнгэн шэгнүүртэ Буряадай багшанарай институдай студентнэр, спортын мастернууд Валерий Бардахеев Бата Батуев хоёр уулзахадаа, гоё һайханаар наадажа, сугларагшадай зүрхөө альга ташалгаар угтагдаа. 19-тэй В. Бардахеев манай заншалта мүрысөөндэ илажа гараа һэн. Тэрэ 141 дахин рингдэ гаража тулалдахадаа, 117-донь булиһан намтартай. Тэрэ өөрын онсо арга дүрэтэй. Зүгөөр нёдондо жэл Улаан-Баатар хотодо үнгэргэгдэһэн «Интернационал» гэжэ уласхоорондын мүрысөөндэ шанда хүртэһэн, РСФСР-эй чемпионадта бронзо медаляар шагнагдаһан, һаяхан Шэтэдэ болоһон уласхоорондын мүрысөөндэ илаһан Б. Батуев бэеэр багашье һаа, бушуу түргэн, туулган хүндэ нюдаргатай боксер юм. В. Бардахеев эршэмтэйгээр добтолбошье, мүртэй ононогүй. Тэрэнэй добтолгоһоо булгажа ябаад, Б. Батуев баруун гараараа онобшотой шанга сохилтонуудые хэнэ. Судьянарай хэнииньшье тэрэнэй амжалтада маргабагүй. Эдиршүүлэй дунда СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө хэдэн жэлэй урда тээ үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ бронзо медаляар шагнагдажа, ехэ ерээдүйтэй байһанаа харуулһан «Забайкалец» гэжэ спортклубай гэшүүн Сергей Павлов үбдэжэ, удаан саг соо забһарлал хэһэнээ мүнөө рингдэ гаража тулалдахадаа, гурбадахи һуури эзэлбэ.

63,5 килограмм. Энэ шэгнүүртэ эгээл олон бэлигтэй бэрхэ залуу боксернууд сугларба гэхэдэ алдуу болохогүй. Хахад финалда спортын мастернууд А. Овчаренко (БГПИ), Ю. Борисов (ВСТИ) гэгшэд гоё һайханаар наадажа, сугларагшадые хужарлуулһан байха юм. Гурбан жэлэй урда тээ «Байгал» журналай шанда хүртэхын түлөө бүхэсоюзна мүрысөөндэ илаһан ,Зүүн Сибириин технологическа институдай электротехническэ факультедэй студент Юрий Борисов жюрин шиидхэбэреэр илаһанда тоологдожо, түгэсхэлэй мүрысөөндэ гараба. Һүүлшын үдэр залуушуулай дундаһаа Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын чемпион, нёдондо Красноярск хотодо үнгэргэгдэһэн бүхэсоюзна мүрысөөндэ алтан медаляар шагнагдагша Олег Широковтой ана-мана тулалдаанда диилэжэ, Юрий Борисов республикын чемпион болобо. А. Овчаренко, мүн тээсгэн Шэтэ хотодо үнгэргэгдэһэн уласхоорондын мүрысөөндэ бронзо медаляар шагнагдаһан Р. Иванов (ВСТИ) гурбадахи һууринуудта гараа.

Хоёрдохи дундуур шэгнүүртэ багшанарай институдай студент, спортын мастерта кандидат Андрей Булутов авиационно заводой спортын клубай спортын мастер Жаргал Бэдмаевтай уулзахадаа, нүгөөдынгөө үндэр нэрэ зэргэһээ тунхарижа байнгүй, илангаяа зүүн гарһаа онобшотой шанга сохилтонуудые хэжэ, илалта туйлаба.

Нэгэдэхи дунда шэгнүүртэ спортын мастер Владимир Знайденкэтэй тэнсэхэ хүн олдобогүй .Үнгэрэгшэ жэлдэ РСФСР-эй чемпионадта, мүн Спортын мэргэжэл дээшэлүүлхэ һургуулиин ба Олимпиин халаанай Россин соведэй мүрысөөнүүдтэ мүнгэн медальда хүртэһэн В. Знайденко технологическа институдай студент Андрей Балдухаевые очкогоор шүүжэ гараа.

75 килограмм. «Забайкалец» гэжэ спортклубай залуу мастер Сергей Солянов энэ шэгнүүртэ илажа гараха ёһотой гэжэ сугларагшад бодомжолһон байха. Теэд тэрэ хүдөө ажахын институдай агрономическа факультедэй 1-дэхи курсын студент ,нэгэдэхи разрядтай Даша Гармаевтай уулзахадаа, һэримжээ алдажа, нүгөөдынгөө туулган хүндэ һалгай гарта дайрагдажа, хүлеэгдээгүй ушар болобо. Д. Гармаев нүгөөдэеэ хүндэ нокдаунда оруулжа, түрүүшынхеэ республикын чемпион болоо.

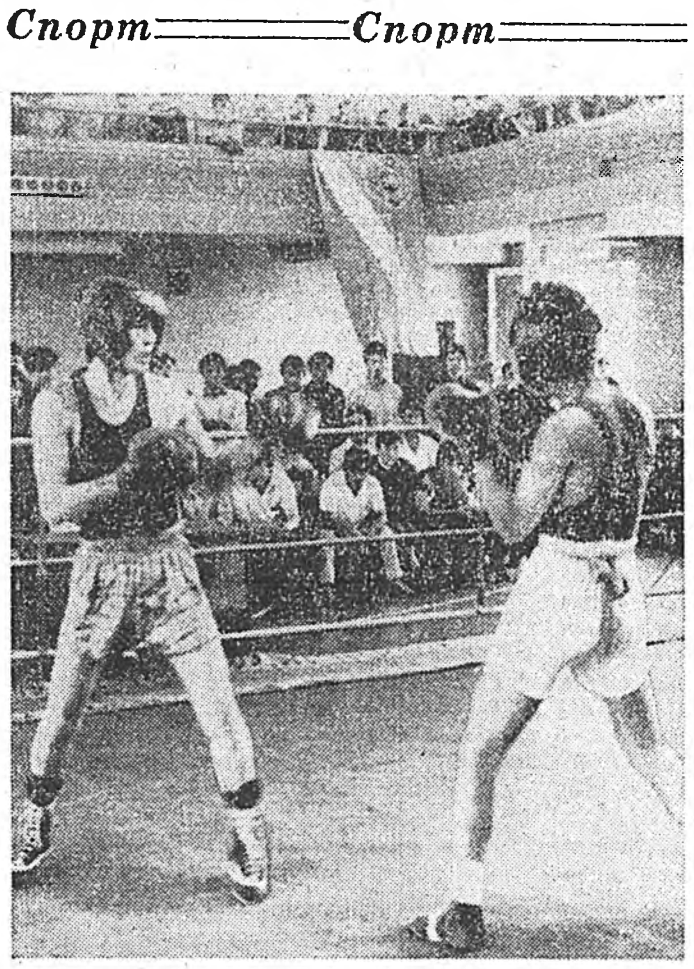
Бусад шэгнүүрнүүдтэ Б. Жигжитов (ВСТИ), А. Кривоносов (ЛВРЗ), И. Жарков (БСХИ) гэгшэд илалта туйлаба.

Илагшадта resспорткомитедэй дипломууд, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаа. Бата Батуев мүрысөөнэй эрхим бэрхэ боксер гэжэ тоологдобо. А. Овчаренко илалта туйлаха хүсэл эрмэлзэлтэй байһанайнгаа түлөө тусхай шанда хүртөө.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр профсоюзуудай спортын бүлгэмэй Россин соведэй түрүү һуури эзэлхын түлөө апрелиин 14-һөө 21 болотор Белгород хотодо үнгэргэгдэхэ мүрысөөндэ хабаадаха республикын суглуулагдамал команда бүридүүлэгдэһэн байгаа.

— Багашаг шэгнүүрнүүдтэ яһала һайн арга дүрэтэй, бар хүсэтэй боксернууд бии байна. Хүндэшэг болон хүндэ шэгнүүрнүүдтэ спортын мастер Александр Кривоноһоо ондоо хүн үгы. Бидэ, тренернүүд, энэ дутагдалые усадхахын тула оролдолго гаргаха ёһотойбди, —гэжэ мүрысөөнэй ахамад судья — уласхоорондын категориин судья В. И. Баранников хөөрэнэ.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): Жаргал Бадмаев тулалдажа байна .

В. ПЛУТТЫН фото.

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

Хабарай тарилга газаа хүрэжэ ерэбэ. Республикын колхоз, совхозууд энэ жэлдэ үрэһэ хүрэнгөөр 88 процент хангангагданхай. Гансал Хориин, Түнхэнэй, Мухар-Шэбэрэй, Хэжэнгын, Кабанскын болон Баргажанай районуудай ажахынууд өөрыгөө үрэһэ хүрэнгөөр дүүрэн ханганхай.

Республикын ажахынуудай үрэһэ хүрэнгын 6 процентнь ГОСТ-ын эрилтэнүүдһээ үлүү шиигтэй, тэрэ тоодо 1,2 мянган тонно үрэһэ хүрэнгын орооһон 19 гаран процент хүрэтэр шиигтэй. Баргажанай, Хориин, Хэжэнгын районуудай ажахынуудай, үрэһэ хүрэнгын орооһон илангаяа шиигтэй гэжэ элирүүлэгдээ. Теэд гансал һайн шанартай орооһо хүрэнгөөр тарилга хэбэл, үндэр баян ургаса абтаха гэжэ ойлгосотой. Энээн тухай республикын ахамад агроном Г. Машкович мүнөөдэрэй номерто толилогдоһон хүдөө ажахын шэнжэлэл дотороо бэшэнэ.

«Улан-Удэнский» совхоз, «Бурятагропромстрой» нэгэдэл, хэлхеэ холбооной үйлэдбэриин-техническэ управлени, Буркоопсоюз, ЛВРЗ, «Бурятагропромпроект» институт — эдэ предприятинуудай, эмхи зургаануудай ажалша коллективүүдэй соведүүдэй шиидхэбэринүүдээр хэлсээ баталжа, «Улан-Удэнский» гэжэ агроконсорциум байгуулба. Гахайн мяха үйлэдбэрилгые дээшэлүүлжэ, тэрэнээ буйлуулжа, эдеэ хоолой бэлэн продукци бүтээн гаргаха зорилго урдаа табина.

«Партийна ажабайдал» гэһэн ниитэ гаршаг доро «Пленумэй һүүлээр мүндэлһэн бодолнууд» гэһэн бэшэг үгтөө. Бэшэгэй авторнууд —«Жилгражданстрой» трестын бүлэг коммунистнууд.

Газетын дүрбэдэхи хуудаһанда соёлой, спортын һонин.

Кино, театрнуудта

Театр оперы и балета
Лебединое озеро — в 19.

Бурятский драматический театр имени Х. Намсараева
Творческий вечер композитора-песенника В. Д. Пантаева— в 19-30.

Бурятская филармония
Концертный зал музыкального училища (пр. Победы, 17)— концерт лауреата премии Ленинского комсомола, эстрадного ансамбля танца «Сувенир» — в 19-30.

«Дружба»
Мультфильмы — в 9-50, Встреча — (2 серии) — в 12, 15, 18-10, 20-40.

«Родина»
Налево от лифта, Кингсайз—в 10, 14, 18, 21-20.

«Прогресс»
Красный зал — Ложная клятва (2 серии) — в 10, 12-40, 15-20, 18-10, 20-50. Зеленый зал — Салон красоты — в 10, 13-40, 17-20, 21, Хон Гиль Дон — в 11-40, 15-20, 19.

«Эрдэм»
Операция «ы» и другие приключения Шурика — в 9-40, 11-20, 13, 14-40, Тонкое искусство защиты —16-20, Люби и верь (2 серии) — в 18, 20-40.

«Октябрь»
Не помню лица твоего — в 9-40, 14, Ложная клятва (2 серии) — в 11-20, 15-30, 18-10, 20-30.

«Восток»
Веселое волшебство — в 15-30, Мистер Индия (2 серии) —18, 21.

«Байкал»
Белая кость — в 18-30, 20-30.

ДК «Текстильщик»
Спальный вагон — в 18, 20.

Сэнхир экран

СРЕДА, 4

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.30— Мультфильмнүүд. 10.05— «Амар сайн, хүгжэм!» 11.05— «Горьким словом моим посмеются...»— баримтата фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери. 13.30— Время. 16.45— Хүгжэмтэ жаса. 17.55—«ТелеЭКО» — журнал. 18.25— Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 19.25— Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 19.30— Время. 20.00— Уран зураашын мастерской соо. 20.30—«Старомодная комедия» — уран һайханай фильм. 22.00— Время. 22.30— Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40— СССР-эй арадай артистнууд Е. Максимова. И. В. Васильев хоёртой танилсалга. 00.10— И. С. Бах. Концерт. 00.25—Экономико ба арюун зүб ябадал гэхэ гү, али хүндэ юун хэрэгтэйб? 00.45— Шэнэ һониной албан.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15— Эрдэм дэлгэрүүлгын фильмүүд. 9.35, 10.35 — Информатикын ба тоолон тодорхойлхо техникын үндэһэ һуури. 11-дэхи класс. 10.05, 11.05— Немец хэлэн. 11.35, 12.35— Хүгжэм. 5-дахи класс. 12.05—«Эжы, аба бидэ гурбан». 13.05— Кинорежиссер А. Тарковскиин ажаябадал ба зохёохы хуби заяан тухай. 1-дэхи хубинь. 14.20— Ф. И. Шаляпинай нэрэмжэтэ бүхэроссин оперно I фестиваль. 15.05 — «Первые радости»— олон серитэй уран һайханай фильм. 1-дэхи сери. УЛААН-ҮДЭ. 17.25—«Экран» — теле-согсолбори. 17.55—«Фитиль». 18.05— «Ой модо яажа хамгаалхаб». 18.45— Байгал. 19.10— Илалтын 45 жэлдэ. Дурасхаал». 19.55— «Эхэ нютаг». МОСКВА. 20.50— Ангарск хотын агаарай дайдын яажа бузарлагдадаг тухай баримтата фильм. 21.10— Соносхолнууд, мэдээсэлнүүд. 21.15— «Амгалан нойрсогты, багашуул!» 21.30— СССР-эй Верховно Соведэй сесси дээрэ. 23.45— Молдавиин гүрэнэй консерваториин багшанар болон студентнүүдэй концерт. 00.25 «Эсэгын горнын дулаан». 00.55 —Кинорежиссер А. Тарковскиин ажаябадал ба зохёохы хуби заяан тухай. 2-дохи хубинь.

НАШ АДРЕС:
670000, УЛАН-УДЭ
ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная —2-54-54, зам. редактора —2-68-08, зам. редактора —2-62-62, отв. секретарь —2-50-52. секретариат —2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды —2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-36, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации —2-34-05; переводов —2-54-93; писем и селькоров — 2-67-81; корректорская —2-33-61; выпускающие —2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин —91-1-44, г. Северобайкальск — 35-73, п. Хоринск —55-6-99, г. Закаменск —31-61, п. Кырен —91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия —2-33-77, вахта —2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45.
Н-033104. № 78.